Ե. ՏԱՐԻ 1470 ԹՎԻՆ ՀԱՅՑ 4380 ՏՐԻ 18 ՇԱԲԱԹ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1888 (Ն. Տ.) 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1888 4 ՐԵՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1306

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	ղրուշ	160
»	Վեցամսեայ		80
»	Եռամսեայ		40
Գաւառաց	Տարեկան		206
»	Վեցամսեայ		100
Օտար երկիրներէ	տարեկան	Ֆրանք	50
»	վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ

Տխրառիթ խնդրոյ մը վրայ խօսելու անհաճոյ պարտաւորութիւնն ունինք այսօր. Մերթ ընդ մերթ ֆրանսական և անգլիական թղթատանց ցրուիչք լրագրոյս տպարանը կը ձգեն յիմարական հրատարակութիւններ, որք ուրեք ուրեք յԵւրոպա լոյս կը տեսնեն, մէկ քանի եւրոպականացեալ օտարահպատակ Հայերու կողմէ. Այս գրութիւնք, իբր թէ Հայոց Ազգին կողմէ խօսելով, Թուրքիոյ կառավարութիւնը կը քննադատեն. Հրատարակիչք կը յուսան եղեր այսպէս Ազգին շահուն ծառայել. Հարկ է սակայն որ իմանան թէ Ազգին ծառայելու շատ տարօրինակ միջոց մը հնարած են. թէ իրենց հրատարակութիւնք, բնաւ օգուտ մը չունենալէն զատ, մեծամեծ վնասներ կուտան Ազգին և իր թանկագին շահերուն. Թուրքիոյ Հայք ի վաղուց զգացած են թէ իրենց վայելած բարիքները կը պարտին Օսմանեան Գահուն բարերար հովանւոյն, և ասկէ ետքն ալ իրենց կացութեան ամեն բարւոքում և ամեն նորանոր բարիք Վեհ. Սուլթանին հայրական իշխանութեան ներքեւ միայն կրնան վայելել. Առ այս անհրաժեշտ է որ Օսմ. Տէրութեան վստահութիւնն իւր հաւատարիմ հայ հպատակաց վրայ՝ անխախտ և անվթար մնայ, և հետեւապէս այն ամեն արարք որք կը նուազեցնեն կառավարական այդ թանկագին վստահութիւն, ինքնին դատապարտելի և ազգավնաս են. Այս հաստատ համոզմամբ մեք ևս չենք վարանիր յայտարարել թէ մեր ակնարկած հրատարակութիւնք գլխովին դատապարտելի են և ազգավնաս.

Այս հրատարակութիւնք, ինչպէս ըսինք, օտարահպատակ Հայոց ոմանց գործն են, որք Թուրքիոյ մէջ բնակութեան կապ մը չունին. Թուրքիոյ Հայոց դէմ մեծ անիրաւութիւն է կարծել թէ անոնք կը քաջալերեն այսպիսի հրատարակութիւններ. Ո՛չ. Վեհ. Սուլթանին հաւատարիմ հայ հպատակներն ամենեւին համերաշխ չեն իբր թէ իրենց անուամբ խօսող այս ինքնակոչ հրատարակիչներու հետ. Այս ճշմարտութիւնն Արեւելք քանի քանի անգամներ բացարձակ հռչակեց, հերքելով այդ վնասակար հրատարակութիւններն, եւ մերժելով ամեն համերաշխութիւն ընդ մէջ Թուրքիոյ Հայոց և այս տարաբնակ օտարահպատակ կարծեցեալ հայ գործիչներու. Դեռ անցեալ օր, մեր Ս. Պատրիարք Հօր Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունենալուն առթիւ հրատարակուած յօդուածին մէջ, կը գրէինք սա տողեր.—«Զարմանալի մարդիկ կրնան կասկածելի երեւցնել Ազգին փորձեալ հաւատարմութիւնն. Օտար երկրաց մէջ անխոհեմ ցոյցեր և հրատարակութիւններ կրնան լինել, զորս ամենեւին չընդունիր և չի վաւերացներ Ազգին Թուրքիոյ մէջ բնակեալ ստուար մեծամասնութիւնը. Ժամանակ է որ հասկցուի թէ այդ անհատական անխոհեմ ցոյցերու և հրատարակութիւններու համար Ազգը պատասխանատու բռնել ամենեւին արդարութիւն չէ. Թէ Հայ Ազգն որ ի Թուրքիա՝ ամենեւին համերաշխ չի կրնար նկատուիլ իր հաւատարմութիւնը կասկածելի երեւցնող արարքներու.» (Արեւելք, 12 Նոյմ.)

Ո՞չ ապաքէն թէ՛ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքն և թէ Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրը բացորոշ յայտարարութեամբք հերքեցին այս տարօրինակ հրատարակութիւններ, և հռչակեցին թէ անոնց հեղինակներն յանուն Ազգին խօսելու պաշտօն մը կամ իրաւունք մը չունին բնաւ. Ո՞չ ապաքէն Նորընտիր Ս. Պատրիարք Հայրն, այն ուղերձով զոր պատիւ ունեցաւ ընթեռնուլ մեր Օգոստափառ Վեհապետին առջեւ, բարձրաձայն յայտարարեց թէ «Հայք միշտ մեծաւ պարծանօք կը հռչակեն ի լուր աշխարհի այն բարերարութիւններ զորս կը վայելեն ընդ իշխանութեամբ մեր Հայրագորով Ինքնակալին, որ ի սէր Իւր հպատակաց բարօրութեան ո՛չ մէկ շնորհ կը խնայէ». Այսպիսի Ազգի մը զգացմանց միթէ կրնա՞ն ներկայացուցիչ համարուիլ այն ինքնակոչ գործիչներ որք իրենց անխոհեմ ցոյցերով և պախարակելի հրատարակութեամբք կը փորձեն ստուեր ածել արեւու լոյսին պէս փայլող հայկական հաւատարմութեան վրայ.

Անկեղծութիւնը կը պահանջէ ըսել թէ ամենեւին ազգասիրութիւն չէ, մարդասիրութիւն չէ, քաջութիւն ալ չէ, այլ ընդհակառակն է՝ հանգիստ նստիլ օտար երկիրներու մէջ, պատասխանատուութենէ բոլորովին զերծ վիճակի մէջ, և յիմարական հրատարակութիւններ ընել որք Ազգին տունը կը կործանեն, որք Թուրքիոյ մէջ բնակեալ հաւատարիմ հայ ժողովուրդը նշաւակ կ'ընեն անվստահութեան, եւ այդ անվստահութեան առթած ամեն կարգի հետեւանաց. Բայց այս վնասակար հրատարակութեանց հեղինակները բոլոր Ազգին հաւաքաբար վնաս հասցնելէն զատ, մասնաւոր անհատներու եւ ընտանիքներու ևս աղետից պատճառ կը լինին. Իրենց թերթերէն կը ղրկեն այնպիսի անձերու որք երբեք յարաբերութիւն չեն ունեցած իրենց հետ և չեն համակրած իրենց արարքին. և այս կերպիւ այդ անձերը մատնանիշ կ'ընեն երկրին իշխանութեան իբրեւ իրենց համախոհ. Այսպիսի տգեղ հնարք մը ո՞ր պատուաւոր մարդ կ'ընդունի, և սակայն յիշեալ հրատարակիչք անխղճութիւնը մինչեւ այս աստիճան յառաջ կը տանին. կը յանդգնին իրենց թերթերէն Արեւելքի տպարանն ալ ղրկել մերթ ընդ մերթ, թէեւ Արեւելք քանիցս հրապարակաւ ծանոյց թէ այդ տեսակ հրատարակութիւններ չընդունիր բնաւ. Նոյնն այժմ եւս հարկ կը համարինք ծանուցանել բացարձակ.

Ի վերջոյ, ի սէր Ազգին խորհուրդ կուտանք այդ ինքնակոչ գործիչներու, ո՛ւր որ ալ գտնուին, որպէս զի դադրեցնեն իրենց վնասակար հրատարակութիւններն, և իրենց անդէպ և անտեղի արարքն, և չաղարտեն Ազգին հաւատարմութիւնն, որ ամենեւին համամիտ և համերաշխ չէ իրենց հետ.

* *

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԻՒՐԱԿԻ ԱՒՈՒՐ ՀԱՆԴԷՍԸ

Շաբթուս մեծ դէպքն էր կիւրակի աւուր հանդէսն, որոյ նկարագրութիւնն երեւցաւ մեր երեքշաբթի աւուր թըւով. Այդ հանդէս կ'արժէ որ ոգեւորէ Ազգիս մեծատուններն՝ բարերարութեամբք իրենց անուններն անմահացնելու. Այս անցաւոր աշխարհիս մէջ ի՞նչ կը մնայ ամենամեծ հարստութիւններէն անգամ, եթէ բարի գործ մը, օգտակար հիմնարկութիւն մը, ազգաշէն և երկրաշէն ձեռնարկութիւն մը չգայ յաւերժացնել անոնց անուններն, որք գիտեն իրենց հարստութենէն բաժին հանել ազգին և երկրին. Աւանդութեամբ գիտենք թէ երբեմն շատ մեծահարուստ մարդիկ և ամիրայական գերդաստաններ ունեցեր է Ազգն. Հիմակ ի՞նչ կը մնայ անոնցմէ. Հազիւ թէ սերունդ մը անցած, և ահա մոռացութեան անդունդին մէջ կորսուած է անոնց յիշատակն. Ընդհակառակն, Ազգն ո՛րպիսի յարաճուն երախտագիտութեամբ կը պատուէ այն սակաւաթիւ բարերարներն որք գիտցած են հանրօգուտ հաստատութեամբք իրենց անուններն անմահացնել. Հայ մեծատան մը համար նշանակութիւն չունի քանի մը հազար ոսկի աւելի կամ պակաս թողուլ իր զաւակաց կամ ժառանգորդաց. զի բաւական է որ սոքա լաւ կրթութեամբ պատրաստուին, և այն քանի մը հազար ոսկւոյ պակասովն ալ կարող են իրենց հօր արժանաւոր զաւակներ հանդիսանալ և անոր հարստութիւնը պահպանել ու բարգաւաճեցնել. Իսկ եթէ անկիրթ և չառայլ մեծնան, Ազգէն խնայուած այն քանի մը հազար ոսկին դարձեալ օգուտ մը չընծայեր իրենց, ընդ փոյթ կորսուելով այն չառայլութեան յորձանքին մէջ. Հայ մեծատուն մը որուն ժպտած է բախտն՝ իրեն փառասիրութեան ազնուագոյն նպատակակէտ մը գտնել պէտք է գիտնայ. Հայ Ազգը բնիկով շատացող Ազգ է, և հակառակ ոմանց թիւր կարծեաց, չի մոռնար իւր բարերարաց երախտիքն. Այնպէս են Ազգին իմացական պայմանք որ նիւթական երախտիք ամենէն աւելի աչքի կը զարնեն. Ուստի, թէև բարոյական երախտիք, բարոյական բարերարք և աշխատաւորք մոռացութեան սրուին, չեն մոռցուիր անոնք որ նիւթական գործով մը իրենց յիշատակը կը մշտնջենաւորեն. Այս ճշմարտութեան եթէ նոր ապացոյց մը պէտք էր, զայն ալ կիւրակի աւուր գեղեցիկ հանդէսն ընծայեց. Թէ՛ եկեղեցւոյն մէջ և թէ հացկերոյթի սրահին մէջ, Վսեմ. Ունճեան Հարազատք փառաւորեցան հակառակ իրենց պարզասէր զգացմանց, և իրենց անմահութեան ի կենդանութեան իւրեանց սկզբնաւորումը տեսնելու բաղձալի մխիթարութիւնն ունեցան. Ո՛րպիսի հրապուրիչ տեսարան մ'էր այն՝ ամեն անոնց համար որք Ունճեան եղբարց չափ կարող են իրենց անունը նշանաւոր հանդիսացնել մեծագործութեամբ մը. Ոսկիներու որոշեալ քանակութեան մը պէտք չկայ տեղ մը գրաւելու համար ի շարս ազգային բարերարաց. Ազգին պէտքերը շատ են և բազմազան, և այլ և այլ աստիճանի մեծատանց համար կան այլ և այլ աստիճանի բարերարութեան պատեհութիւններ. Եղած են Հայեր՝ ի Թուրքիա կամ ի Ռուսիա՝ որք Ունճեան եղբայրներէն աւելի բարիք ըրած են Ազգին, եղած են նաեւ որք նուազագոյն աստիճանաւ մը բարիք գործած են, բայց երախտագէտ Ազգն ամենուն անուններն ալ շնորհակալութեամբ և օրհնութեամբ կը յիշէ միշտ. Ո՛րչափ համեստութիւն կար Վսեմ. Աբիկ էֆէնտիի հակիրճ բանախօսութեան սա պարզ պարբերութեան մէջ «... Ո՞չ ապաքէն Ս. «Կարապետ եկեղեցւոյս վերանորոգման համար եղբօրս և իմ կողմէ եղած «նպաստն անկարեւոր բան մ'է բաղ«դատմամբ բարերար անձնաւորու«թեանց կողմէ Հայոց Ազգին եղած «բազմաթիւ և մեծամեծ բարեաց. «Քանի որ Օգոստափառ Վեհապետին «բարեգութ հովանւոյն ներքեւ ամեն «բարեկեցութիւն կը վայելենք, ո՞չ ա«պաքէն մեր նուիրական պարտաւո«րութիւնն է հանապազ աշխատիլ լի«նել Ն. Կ. Վեհափառութեան արժա«նաւորութեան ու բարօրութեան հա«մար և մեր ձեռքէն եկած բարիքն ը«նել մեր նմանեաց.»

Յակոբեան Հարազատք Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն շինութեան նախաձեռնարկ եղան, որուն առատօրէն սատարեցին. Ունճեան Հարազատներն ալ Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն վերանորոգումն ի գլուխ հանեցին, և թէպէտ այս երկու շինութիւններ ալ անձուկ առմամբ թաղային էին լոկ, բոլոր Կ. Պոլսոյ Հայութիւնն երախտապարտ մնաց այս բարերարաց, բոլոր Ազգը գովեստիւք յիշեց և պիտի յիշէ անոնց անուններն. Որովհետեւ Ազգին ամեն մասերն այս տեսակ բարերարութեանց արժէքը գնահատելու մասին համերաշխ են. Իզմիրի մէջ դպրոցի մը շինութիւնը բոլոր Ազգն հրճուեցուց, և Սանասարեան մը, թէպէտ մասնաւոր գաւառի մը մէջ դպրոց բացաւ, ազգային բարերարաց կարգին մէջ երեւելի տեղ մը բռնեց. Ուրեմն, բարեգործութեան մը վայրը, տեսակը, քանակն եւ որակը խնդիր չեն. Բաւ է որ հայ մեծատունք հետամուտ լինին մէկ մէկ բարեգործութեամբ Ազգին մէկ մէկ պէտքն հոգալու, և Ազգն համօրէն երախտապարտ կը մնայ իրենց. Այս էր կիւրակի աւուր հանդէսին ալ նշանակութիւնն, որ կը փափաքէինք զի ըստ արժանւոյն հասկցուէր, և բարերարութեան ոգւոյ գովելի մրցմամբ մը, Վսեմ. Ունճեան եղբարց գեղեցիկ օրինակին հետեւողներ յարուցանէր Ազգիս բարեկեցիկ դասուն մէջ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՊՕՏԷՆ

Հանրապետական Ֆրանսա երախտագիտութեան պարտք մը հատոյց առ Պօտէն, ազգային այն քաջարի Երեսփոխանին որ 1851 դեկտ. 2ին դիմադրելով Նափոլէոն Գ.ի պետական հարուածին, զարնուեցաւ ֆրանսացի զօրաց կողմէն, զորս ապագայ Կայսրը կանխաւ իւր դատին շահած էր. Ի յիշատակ այս դէպքիս, դեկտ. 2ին Փարիզի մէջ մեծ ցոյց մ'եղաւ. Երեսփ. Ժողովոյ որոշման համեմատ, պսակներ դրուեցան Պօտէնի գերեզմանին վրայ, ուստից հանրապետական դիւցազնին ոսկերոտիք պիտի հանուին և ֆրանսական մեծ Յեղափոխութեան քանի մը երեւելի անձնաւորութեանց ոսկերոտեաց հետ, ի Փանթէօն պիտի փոխադրին առաջիկայ տարւոյ ազգային հանրապետական տօնին առթիւ. Թափոր մը կազմուեցաւ, որուն մասնակցեցան 10,000 անձինք, որք Պօտէնի քաջութիւնը դրուատող արձանագրութեամբք դրօշներ կը կրէին, և հարիւր հազարաւորներ համակրանօք կը դիտէին թափորին անցքն. Որովհետեւ այս ցոյց մեծագոյն մասամբ կազմակերպուած էր Փարիզի Քաղաքային Խորհրդոյն և ուրիշ ո՛չ նուազ ընկերվարական և յեղափոխական մարմնոց կողմէ, չափաւոր Հանրապետականք և ընդ որս Ծերակուտականք, առ Պօտէն յարգանաց պակասութիւն մը չընելու համար, թէեւ չմիացան այս յեղափոխական տարերց հետ, բայց առտուն կանուխ իրենց պսակները բերին դրին Պօտէնի յիշատակարանին վրայ, որ աւելորդ է ըսել թէ շքեղապէս զարդարուած էր. Գոյնզգոյն և առաւելապէս եռագոյն դրօշներու ծալքերուն մէջ փայլող գլխաւոր արձանագրութիւնը սա էր. «ԱՌ ԱԼՖՈՆՍ ՊՕ«ՏԷՆ, Ներկայացուցիչ ժողովրդեան, սպանեալ «պաշտպանելով զՕրէնսդրութիւն և զՕրէնս, յամին «1851, յ 2 դեկտ. ի». Հետաքրքրաշարժ էր Պուլանժէականաց ընթացքն. Յայտնի է թէ Զօր. Պուլանժէի քաղաքականութիւնն է հաճոյ լինել թէ՛ Պոնափարթեանց, թէ Միապետականաց և թէ ծայրայեղ կամ արմատական Հանրապետականաց. Այս եզական քաղաքականութիւն եզական կացութեանց մէջ կը ձգէ զինք. Այսպէս, Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ Զօրավար Պուլանժէի գլխաւոր տեղակալ Պ. Լէզան ամենայն եռանդեամբ ջատագովեց Պօտէնի յիշատակին պատիւ մ'ընելու գաղափարը. Բայց Պոնափարթեանք ժառանգած են Նափոլէոն Գ.ի քաղաքականութիւնն, որուն զոհ գնաց Պօտէն, և հետեւապէս Պոնափարթեանք չէին կրնար համակրել Պօտէնի փառաւորման. Ուստի, երբ կարգն եկաւ պսակներ դնելու Պօտէնի գերեզմանին վրայ, Զօր. Պուլանժէ Փարիզէ մեկնեցաւ, և իւր հետեւողաց հրաման տրուեցաւ որ չմասնակցին ցոյցին. Եւ այս երկդիմութեամբք, այս ծիծաղելի յեղյեղուկ փոփոխմամբք հանդերձ, Պուլանժէ հարիւր հազարաւոր Ֆրանսացիներ կը գտնէ իրեն համակրող. Միթէ պատի՞ւ մ'է այս ֆրանսական ազգին. Առ ի՞նչ կը ծառայէ փառաւորել Պօտէնի յիշատակն, որ Նափոլէոնեան խաբէութեան զոհն եղաւ, երբ 37 տարի առաջուան արկածախնդրին տեղն ուրիշ մը պատրաստուած է բանել.

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

Փեթերսպուրկէ քաշուած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Արեւմտեան Ռուսիոյ Վիլնայի նահանգին մէջ բնակեալ բոլոր անգլիացի Միսիոնարք արտաքսեցան.

—Ի Ֆրանսա, Կառի գաւառապետն զՊ. Նիւմա Ժիլլի գադրեցուց Նիմի քաղաքապետութեան պաշտօնէն. Շատ մը Երեսփոխաններ Պ. Նիւմա Ժիլլի դէմ դատ բացած են՝ իրենց վերաբերեալ վատահամբաւութեան պատճառաւ, պահանջելով որ ապացուցանէ իւր ըսածներն ու գրածներն իրենց կաշառակերութեան կամ կաշառատուութեան մասին.

—Վիեննայէ չորեքշաբթի աւուր թուականաւ եկած հեռագրաց նայելով, իբր թէ Պելկրատի մէջ ծանր խռովութիւնք ծագեր են, Նաթալի Թագուհին վերադարձեր է Սերպիոյ մայրաքաղաքն, և Միլան Թագաւոր Վիեննա գացեր է. Այս լուրեր հաստատող կամ հերքող պաշտօնական լուր մը չկայ դեռ. (Մաթէնեօր)

—Պելկրատ, 1 դեկտ.— Որովհետեւ խօսք կար թէ Միլան Թագաւոր մտադիր է երկրորդ ամուսնութիւն մը կնքել, և վտանգել արքի գահաժառանգին իրաւունքները, Միլան Թագաւոր իւր ձեռօք յաւելուածական յօդուած մը գրեց նոր Սահմանադրութեան համար, որով բացորոշ խոստում կուտայ թէ նոր ամուսնութիւն չպիտի կնքէ, և թէ արքի գահաժառանգն, Իշխան Աղեքսանդր Օպրենովիչ, է միակ օրինաւոր ժառանգ Սերպիոյ Թագին. Վերաքննիչ Յանձնաժողովոյն անդամք եռանդեամբ ողջունեցին այս յաւելուածական յօդուած, իբրեւ նոր ապացոյց Միլան Թագաւորին հայրենասէր զգացմանց.

—Սոֆիայէ դեկտ. 3 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սոպրանյէն ընդունեց պատերազմական Նախարարին առաջարկն, որուն համեմատ պուլկար զօրաց թիւն ի խաղաղութեան

—)(72)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՍԵՐԺ ԲԱՆԻՆ

Միշէլին կը սիրէր զինքը. Անոր սրտին դիմում ընելով, որքան ալ որ վիրաւորեալ ըլլար այն, իրեն դաշնակից պիտի ընէր զայն, եւ երկար ժամանակէ հետէ գիտէր որ տիկին Տէվառէն չէր դիմադրեր իւր աղջկան.

Սէն-Տօմինիգ փողոցը մտաւ գաղտնի դուռնէ մը որ պարտիզին պատին մէջ բացուած էր, եւ անշշուկ իւր բնակարանն ելաւ. Կերկնչէր որ տիկին Տէվառէնի կը հանդիպի՝ Միշէլինը տեսնելէ առաջ. Նախ հագուստ փոխեց. Իւր սեւ հագուստն հագուած, սպիտակ փողկապով, այս նոր փեսայի կերպարանօք, առանց փոյթ ընելու, Բարիզու կեսոյն մէջէն անցած էր. Հայելիին մէջ նայելով, զարհուրեցաւ իւր դիմագծերուն այլայլութենէն. Գեղեցկութիւնն, իւր զէնքը, պիտի խանդարուէ՞ր արդեօք. Եթէ այլեւս հաճոյ չերեւէր, ի՞նչ պիտի ըլլար. Եւ իբր դերասան մը որ իւր մեծագոյն դերը խաղալու կը պատրաստուի, երեսին խնամք տարաւ.

Ուզեց միանգամ եւս հրապուրել իւր կինը. Փրկութիւնը կախում ունէր իւր անոր վրայ յառաջ բերելիք տպաւորութենէն. Վերջապէս, ինքնիրմէ գոհ, ջանալով ժպտիլ, Միշէլին խուցը գնաց. [illegible]

[illegible] թիւններ ուղղել քեզ. Այնքա՛ն կը սիրեմ զքեզ.

Ուրախութեան նշոյլ մը պայծառացուց ծաղկատի կնոջ դէմքն և արտասուօք լցան աչքերը. [illegible]

[illegible] Իշխանը գլուխն օրօրեց.

—Ո՛վ պատասխանատու է ապագային, ըսաւ մելամաղձութեամբ.

Միշէլին ամուսնոյն մօտեցաւ, անձկալից, լաւ մը չհասկնալով թէ ի՛նչ ըսել [illegible]

[illegible] տի ամաչէիմ այդպիսի խոստովանութիւն մ'ընելով քեզ. Բայց, փա՛ռք Աստուծոյ, եթէ միջոց չգտնեմ ազատելու այն սոսկալի կացութենէն որում մատնած եմ ինքզինքս, իմ թեթեւութեամբս, իմ յիմարութեամբս [illegible]

[illegible] դուռին գլուխը, լսեց որ թեթեւ հարուած մը կը զարնէին դրան.

Զարմացած, դուռը բացաւ, և յանկարծ յետս ընկրկեցաւ ճիչ մը արձակելով. կին մը, որ դէմքը ծածկուած էր թանձր քօղով մը [illegible]

19,200 էն պիտի բարձրացուի 27,400 ի, և հրետանիք ևս ըստ այնմ պիտի աւելնան։

—Մոնիթէօր Օրիանթալ եւրոպեան լրագրերէն կ'առնու հետեւեալ հեռագիր մը գեկտ. 3 թուակիր, յորում կը կարդանք. «Իթալի լրագիրն (որ Իտալիոյ կարեւորագոյն լրագրաց մին է,) կը ծանուցանէ թէ Պապն, որ շատ դրամ ընդունեցաւ այս տարի, ոսկւոյ վրայ շահադիտական գործողութիւններ կը կատարէ, և վերջերս մէկ միլիոն ֆր.ի ոսկի վաճառեց՝ տարբերութիւնները շահելու համար։ Պապը նաև շատ ստակ տուեր է ամերիկեան արժեթուղթեր գնելու ի հաշիւ Սրբոյն Պետրոսի Դանձանակին, և կալուածներ գներ է Փոքր Ասիոյ մէջ։» Այս հեռագիրն հրատարակող կաթոլիկ թերթն իւր կողմէ կ'աւելցնէ. «Պէտք է յիշել թէ Իթալի լրագիրը սովոր է չարամիտ զրոյցներ հրատարակել Վատիկանի վրայ։» Բայց Պապին Փոքր Ասիոյ մէջ կալուածներ գնելը կրնայ ստոյգ լինել. զի Աշխարհի ընթերցողք աւելի օրը կարդացին թէ Դաւրէժի մէջ Պապին ստակովը կարեւոր կալուածներ գնուած են. Նոյն բանն ուրիշ կողմեր ալ պատահած կրնայ լինել։

—Անցեալ օր պատմեցինք թէ Աւստրիոյ Էլիզաբէթ կայսրուհին հելլենական հողի վրայ գտնուած միջոցին գիւղաքաղաքի մը բնակիչք իրենց Երեսփոխանութիւնն առաջարկած են իրեն։ Այս մասին Աթէնքի լրագիրք կ'ըսեն թէ Միսոլոնկիի մօտ Քարավասարայի յունական փոքր քաղաքին բնակիչք ա'յնչափ ուրախացան Կայսրուհւոյն այցելութենէն, որ ամենամեծ պատիւն ուզելով ընել անոր, իրենց Երեսփոխան ընտրեցին զնա, որովհետեւ Աթէնքի Խորհրդարանին մէջ Քարավասարայի երեսփոխանական աթոռը թափուր կը մնար։ Կայսրուհին թէեւ չընդունեց այս պատիւը, բայց իւր երախտագիտութիւնն յայտնեց՝ քաղաքապետին ղրկելով գումար մը քաղաքին աղքատաց համար։ Քաղաքապետը շուարեցաւ մնաց Կայսրուհւոյն պաշտօնականն և բերած նուէրն ընդունելով։ Պաշտօնականը կարծեց թէ քաղաքապետը գումարին փոքրութենէն նեղացած է, և ապահովեց թէ գումարը պիտի կրկնապատկուի և եռապատկուի եթէ անբաւական գայ։ Քաղաքապետն ինքզինքն գալով, պատասխանեց վերջապէս թէ, «Խնդիրն այդ չէ։ Քաղաքը... դէմ ... չկայ»։

—Կը ստուգուի թէ Պառոն Հիրշ, այն մէկ միլիոն անգլ. ոսկին զատ զոր Ֆրանձ Եօզէֆ կայսեր տրամադրութեան ներքեւ դրաւ Աւստրիոյ Լեհաց արհեստական և երկրագործական վարժարաններ բանալու համար, երկու միլիոն անգլ. ոսկի եւս յանձնած է Անգլիոյ Պանքային, նմանօրինակ հաստատութիւններ հիմնելու համար յօգուտ Ռուսիոյ Հրէից։

—Այս օրերս Սոֆիայի անգլ. հիւպատոս հարիւրապետ Ճոնս, (նոյն յանդուգն սպայն որ քաջալերած էր 1885 սեպտ.ի պուլկարական յեղափոխութիւնը,) հացկերոյթ մը կուտար իւր բնակարանին մէջ։ Խօսք բացուելով աւազակաց վրայ, Պ. Ճոնս առաջարկեց զբօսական պտոյտ մ'ընել ի Պելովա՝ աւազակներուն կախաղան հանուելուն օրն։ Իտալիոյ հիւպատոսը դիտել տուաւ թէ միայն Անգլուհիք բաւական սրտոտ են այնպիսի աղեխարշ տեսարան մը դիտել կարենալու համար։ «Սո'ւտ է», պատասխանեց Պ. Ճոնս։ «Ուրեմն ստախօ՞ս եմ», առարկեց իտալացի հիւպատոսն, որ իւր կնոջ հետ անմիջապէս մեկնեցաւ։ Հետեւեալ օրն երկու վկայներ ներկայացան առ Պ. Ճոնս, և գոհացում պահանջեցին։ Պ. Ճոնս պնդեց իւր ըսածին վրայ, և պատասխանեց թէ բուն վիրաւորեալն ինք է, «քանի որ իտալացի հիւպատոսը նախատած էր Անգլուհիները։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Տատեանց ապարանքը գնաց ի Պէշիքթաշ և փոխադարձ այցելութիւն տըւաւ Վսեմ. Ցարութիւն փաշայի։

Ն. Ամենապատուութիւն յետոյ այցելեց Թաղին ազգային երկսեռ վարժարաննն և անտի Պատրիարքարան վերադարձաւ։

Կրօնական ժողովն թէեւ երէկ ի նիստ պիտի գումարէր ի խորհրդարան Ղալաթիոյ, սակայն անդամոց մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ նիստը տեղի չունեցաւ։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի օր յՕրթագիւղ Մագսուտեանց բնակարանին մէջ կատարեցաւ նշանախօսութիւնն Մագսուտեան ազնուաշուք Օրիորդ Մատլէնի ընդ Մեծ. Ղուկաս էֆէնտիի Եսայեան, ի ներկայութեան երկուց կողմանց ազգականաց և բարեկամաց։ Օրիորդ Մատլէն դուստրն է Վսեմ. Սեպուհ պէյի Մագսուտեան, և իւր բարուք կրթութեամբ և ազնիւ բնաւորութեամբ հայ իգական սեռի զարդերէն մին է։ Իսկ Մեծ. Ղուկաս էֆէնտի կը պատկանի Իզմիրի առաջնակարգ վաճառականաց դասուն, յորում երեւելի տեղ մը կը բռնէ իւր առեւտրական ընդարձակ յարաբերութեամբք և միանգամայն իւր ազգասիրական գործունէութեամբ։ Այս երկու նշանաւոր գերդաստանաց խնամութիւնն ուրախալի դէպք մ'է իրենց բազմաթիւ ծանօթից և համակրողաց համար։

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
40 փարայ

Այս աւուր Մասիսը կը պարունակէ հետեւեալ նիւթերը.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի հրատարակութիւնը.—Քաւազանաբանութիւն.—Ամուսնական խնդիր։ ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ԿԵԱՆՔԷՆ. Պոլսոյ պանդուխտներու կեանքէն շարք մը յօդուածներու առաջինը։ ՀՐԱՆԴ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. Կնոջ քիթը։ ԱՂԵՔ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՄՈՒՐԱՏԱՏՈՒՐ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ. Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ վերաշինութեան առթիւ Ս. Կարապետի պատմութիւնն ի Հայս։ ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ. Ազգային յատկանիշ.—Պատրիարքական հին պատմութիւններ.—Հրապարակագիր Պատրիարքը։ ՀՐԱԶԴԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնն երէկ սովորական հանդիսիւ կատարուեցաւ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը մզկիթ գնաց և անդ միջօրէի աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Կայս. Մաննաւոր Օրկեզ պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին իտալացի Սիգատէլլա կոմսն ու կոմսուհին, ֆրանսացի Գաֆարէլլի դուքսն ու դքսուհին, ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Պէրժէ ու կինը, Զմիւռնիոյ Քարափանց արտօնատէրն ու տընօրէնը՝ Պ. Քաբորալ և անգլիացի, չըռեխտացի ու գերմանացի զբօսաշրջիկներ։

* *

Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ Պ. Քաբորալ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։

ՖԱՒԳ ՊԷՅ

Վեհ. Սուլթանի մաննաւոր Օրկեզ քարտուղար Ֆաւգ պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, երէկ ժամ 5ին մեռաւ իւր բնակարանին մէջ ի Բանկալթի և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Աւստրիոյ կայսրն հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնած է ի պատասխանի Վեհ. Սուլթանի այն հեռագրոյն որով Ն. Վեհափառութիւն շնորհաւորած էր իւր գահակալութեան 40րդ տարեդարձը։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Կըսուի թէ Պառոն Տը Հիրշ տրամադիր է Պ. Քաուլայի և Տէօյչ Պանքին թողուլ Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան մէջ իւր ունեցած բաժնետոմսերն։ Այս կերպով գերմանայի դրամատուաց խումբը պիտի ստանձնէ սերպական երկաթուղեաց և պուլկարական երկաթուղեաց ընկերութեան կ. Պոլսոյ կրկին տնօրէնութիւններն։ (Մոնիթէօր)

ՕԹՈՄԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ՏՆՕՐԷՆԻՆ ՊԷՔԻՆ... [ՏԻՒԽՈՒՍԻ ԲԷԺԻՆ]

Օսմ. Բէժիի ընդհ. տնօրէն Պ. Օգուանօ նախընթաց առաւօտ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Վսեմ. Ցակոբ փաշայի հետ, ի մասին այն մերժողական որոշման զոր Նախարարաց Խորհուրդը տուած էր, չընդունելով Հանրային Պարտուց վարչութեան հետ եղած կարգադրութիւնն ինչպէս նաեւ Բէժիի դրամագլխոյն զեղչումն, որոց մասին կայս. կառավարութեան կողմէ յատկապէս կարգեալ յանձնաժողովը տեղեկագիր մը տուած էր։

ՔԷՍՐՕՍ ՓԱՇԱ

Ի վարձատրութիւն Քէսրօս փաշայի վերջերս Զաթալճայի մէջ կատարած պաշտօնին, Վեհ. Սուլթանն Իմթիյազի շքանշանը շնորհած է նմա։

ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ ԲԷՄԱԼ ՊԷՅ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, հանգուցեալ Բէմալ պէյի գերեզմանին վրայ դամբարան մը պիտի կառուցուի կայս. սնձնական գանձուն ծախիք։

ՉԷՍՄԷԱԲՈՖ ԾՈՎԱԿԱԼԸ

Սեվաստոբոլէն կը հեռագրեն թէ Սեւ ծովու ռուսական նաւատորմի հրամանատար Չէսմէաբոֆ ծովակալը մեռեր է։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Մախսուսէի վարչութիւնը նոր շոգենաւ մը գնած է 7000 ոսկւոյ։ Այս շոգենաւ, որ վերջին դրութեամբ համաձայն շինուած է, մէկ ժամուան մէջ տասն-հինգ մղոն ճամբայ կը կտրէ։

ԱՐԳԻԼԵԱԼ ԼՐԱԳԻՐՔ

Ի Պելկրատ հրատարակեալ արձանական Վէռէօ լրագրոյն ի Թուրքիա մուտքն արգիլուեցաւ։

ԱՌՆԱՎՈՒՏԻԻԳԻՂԻ ՑՈՅՑՔ

Անքիալուի մետրապոլիտ Տ. Սափրոնիոս, ընկերակցութեամբ Առնաւուտ գիւղի մուխթար Պ. Վլայի, չորեքշաբթի օրը կայս. պալատ երթալով, ընդունուեցան առաջին քարտուղար Սիւրէյա փաշայի կողմէ։ Տ. Սափրոնիոս եւ Պ. Վլայ խնդրեցին Ն. Վսեմութենէն որ Վեհ. Սուլթանի մօտ թարգման կանգնի Առնավուտգիւղի յոյն բնակչաց երախտագիտական զգացմանց, այն հայրախնամ հոգածութեան համար զոր Ն. Վեհափառութիւն ցոյց տուած է ամեն ժամանակ, եւ մանաւանդ վերջին հրդեհի միջոցին, անոնց նկատմամբ։ Սիւրէյա փաշա խոստացաւ Առնաւուտգիւղի յունաց երախտագիտական զգացումները մատուցանել յառ կայս. գահոյից։

Պ. ՆՕՊԼԷ

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան ընդհ. քարտուղար Պ. Նօպլէ որ յատուկ պաշտօնով Սոֆիա կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՄԱՐԴ ՄԸ

Մեզ կը հաղորդեն թէ Պալատցի Պողտասար անուն անձ մը որ ի մեծ Շուկայ մուշտակագործ Գրիգորի քով կը ծառայէր և որ տասն օր առաջ ի Ֆանիոլլի տուն մը տարուած էր մուշտակներու պատրաստութեան համար, անյայտ եղած է և չգիտցուիր թէ ո՛ւր կը գտնուի։ Ընտանիքն թէև խուզարկութիւններ ըրած և ի Ֆանիոլլի նոյն տունը գիմած է, սակայն պատասխան ստացած է թէ Պողտասար նոյն օրը մեկնած էր։

Դատական ժողովը նախընթաց օր ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Դատական նախարար Վսեմ. Ճէվտէթ փաշայի և զբաղեցաւ Ատլիյէի պաշտօնէից վերաբերեալ խնդիրներով։

—Պոլսոյ պատժական ատենին նախագահ Աթա պէյ, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Այս առաւօտ, փոթորկալից օդին պատճառաւ, Եէնի-գիւղի բացերը ...... մը ընկղմեցաւ։

—Սելանիկէն կը գրեն թէ քաղաքին նորակառոյց Լիսէի բացումը տեղի ունեցեր է հանդիսաւորապէս, ի ներկայութեան կուսակալ Ղալիպ փաշայի եւ հիւպատոսաց ամաց։ Բանախօսութիւնք արտասանուեր եւ Վեհ. Սուլթանին կենաց համար աղօթքներ կարդացուեր են։ Այդ Լիսէն ունի 60 գիշերօթիկ եւ 30 ցերեկոյ աշակերտ։

—Սուրիոյ պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Դամասկոսի եւ Հօրանի մէջ սաստիկ անձրեւներ տեղացեր են որք երկարատեւ կերպիւ յառաջիկայ հնձոց։ Դամասկոսի մէջ ջուրերը քանի մը հին տուներ կործաներ են. Հօրանի մէջ այնքան սաստիկ հեղեղներ գոյացեր են որ տեղ տեղ յարաբերութիւնք ընդհատուեր են գիւղերուն միջեւ. Մանճուտ անուն գիւղացի մը իւր իշուն եւ ուղտին հետ միասին խեղդուեր է։ Զէյտա գիւղին մէջ ալ երկու մանուկներ կործանեալ տան մը փլատակաց ներքեւ մնալով մեռեր են։

—Պալտոտի նախ. դ. Էվգաֆի հաշուակալ Նուրի էֆէնտի երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Ոստիկանութիւնն երէկ տասն երկու շարագործներ աքսորեց հեռաւոր վայրեր Սելանիկի և Մանասթի ճամբով։

—Մուսուլի նորընտիր կուսակալ Ալի Բէյտոլի փաշա, Բէշթաշի Օսմ. նորընտիր հիւպատոս Ասըմ պէյ և Պոմպայի Օսմ. նորընտիր ընդհ. հիւպատոս Գասըմ պէյ, իրենց պաշտօնը վաւերացնող կայս. հրամանագրերն ստացած լինելով, ի մօտոյ իրենց պաշտօնատեղիները պիտի ուղեւորին։

—Արապկիրէն մուրք լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քէօրբերդի մեծ խճուղւոյն Արապկիրի խճուղւոյն հետ միացումը կատարուեր և երթեւեկութիւնք սկսուեր են։

—Երէկ յանկարծամահ եղաւ Խասգիւղի մուխթար Հասան աղա անուն անձն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԻՆՔՍ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐԸ

Մեր ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Անգլիական նոր ՀԻՆՔՍ լամբարներուն վրայ, երկու պատրոյգով, որք ի վաճառ հանուած են Պոն Մարշէի Վաճառատանց մէջ, 354, Մեծ փողոց Բերայի։

Կտուցին նորօրինակ դրութեամբ, բեկբոլի վտանգներն և անպատեհութիւնք բոլորովին կ'անհետանան։ Կազի կտուցի մը պէս կը վառուին, ծորակը դարձնելով, առանց հանելու ո'չ շիշն և ո'չ կլոբը, եւ կը մարին ինքնաշարժ գործիքով մը որ կ'արգելու գէշ հոտն և ծուխը։

Դիտեցինք թէ այս լամբարներն, որք վայելուչ եւ դիւրատար ձև ունին, շատ բարձր գներով չեն վաճառուիր։ Այս բոլոր պատճառներով, և մանաւանդ իրենց տուած հրաշալի պայծառութեամբ, կը կարծենք թէ մեծ յաջողութիւն պիտի ունենան։

Միակ կեդրոնատեղի Օ ՊՈՆ ՄԱՐՇԷ, 354, Մեծ փողոց Բերայի։

ՍԱԹԼԸԳ ՊԻԼԱՐՏՕ

Օրթաքէօյտէ Ջինճիրլի քույու ճատտէսինտէ Թիւթիւնճի Արշակին եւինտէ միւքէմմէլ պիր թագը պիլարտօ հէր պիր թաքըմըյլէ մէվճուտ էշյէն ֆիյաթը իլէ սաթըլըք թալիպի օլան կէօրսիւնլէր.

8—12 2232 ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԱՑԵՈՎ

ԱԶԴ

Լիվերբուլի շոգենաւը մայրաքաղաքս կ'ըսպասուի դեկտեմբեր 12ին։

2301 ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Գործակալ Լիվերբուլի շոգենաւուն ընկերութեան

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Տիկին Սառա Պէռնառի երրորդ ներկայացումը տրուեցաւ երէկ գիշեր, առաջին ներկայացման երեկոյթին հաւասարող հոծ և ընտրեալ բազմութեան մ'առջեւ։ Մեծահռչակ դերասանուհին յաջորդաբար երեք ներկայացումներ եւս պիտի տայ ի Նոր Թատրոն։

Այս գիշերուան ներկայացուելիք խաղն է,

ՖՐՈՒ ՖՐՈՒ
(Մէյլաք եւ Հալէվիի)
FROU FROU

Իսկ հինգերորդ և վեցերորդ ներկայացումներն, որք, եթէ արտասովոր բան մը չպատահի, տեղի պիտի ունենան վաղը (կիւրակէ) գիշեր և երկուշաբթի գիշեր, հետեւեալներն են.

ԱՏՐԻԷՆ ԼԸՔՈՒՎՐԷՕՌ
Հեղինակ
(Սքրիպ եւ Լըկուվէ)
ADRIENNE LECOUVREUR

* *

ԴԱՐԲՆՈՑԱՊԵՏԸ
(Ժօրժ Օնէի)
LE MAITRE DE FORGE

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Հռոմ, 6 դեկտ.

Նախարարապետ Պ. Գրիսբի, հարցման մը պատասխանելով, հաստատեց թէ Ֆրանսայի հետ դժուարութիւնք վերջացած են և թէ երկուց երկրաց միջեւ յարաբերութիւնք կանոնաւոր և ուղիղ են։

Երեսփոխանաց Ժողովոյ դիւանններն ընտրելոյն Ցանձնաժողով մը որ հակառակ է ելեւմտից նախարար Պ. Մալիանիի ելմտական ծրագիրներուն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 26 Նոյեմբեր
Դահեկան

Օսմանեան Բոնսօլիտ

Երէկ երեկոյ գոց (Միաց. Ը Սէրի)			16 18
Փորատին գոցուելէն վերջը	»		16 18 1/2
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	Գ. կ.	16 14 1/2
Կէս օրին	»	»	16 14 1/2

ԽԱՌՆ-ԴՐԱՄԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		39 5
Այս առաւօտ	Գ. կ.	39 4
Կէս օր	»	39 4

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ա Սէրի	Գ. կ.		25 20
»	Բ	»		15 25
»	Գ	»	Օ	16 14 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սուփերմէն Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		4 18
Արտորի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 18
Պանք տը Փօնս	»	»	7 6
Խօռ. Համալէ վալեօր	»	»	4 30
Թրամուէյ	»	»	452 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.		47 1/8
Բամնէթուղի Լաւրիոնի	»		124

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	...	100
20 Ֆրանքնոց	»	...	87 34
Անգլիական ոսկի	»	...	110 34
Իմփէրիալ	»	...	91 30
Քրիմիզ	»	...	51 20
Բուպլիթ զլթաքրատ	»	...	9
» արծաթ	»	...	77
Ն. Մ. արծ. (տարբ.)	»	...	108 15
Հինգնոց	»	...	103 20
Չինգնոց	»	...	103 20
Մէճիտիէ	»	...	10
Թասֆիյէ	»	...	11

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 7 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. բոնսօլիտ	96 5/16
Թուրք. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	15
» » » գոցուեցաւ	14 15/16
» » » Ա.	25 1/2
» » » Բ.	15 5/8
» » » Գ.	14 3/4
Պերուան 1871	81 1/2
Փոխառութիւն 1877	93 1/2
Պանք Օթօման	11 1/8
Ռուսական փոխառ. 1873	98 1/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	80 3/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	100 1/2
Տայրա Սանիէ	76 3/4
Դօմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)	99 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 586

Վիեննա, 7 Դեկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	122 20
Օսմանեան երկաթուղի	22 40

Բարիզ, 7 Դեկտեմբեր ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	103 85
» » 3 %	83 20
Օսմանեան բօնսօլիտ Սէրի Դ. բացուեցաւ	15 20
» » » գոցուեցաւ	15 17 1/2
» » » Բ.	15 10
» » » Գ.	15 10
Օսմանեան երկաթուղի	46 62 1/2
» Րէժիի բաժնեթուղթք	463 75
Պանք Օթօման	531 25
Կրէտի Լիոնէ	608 75
» Ֆօնսիէ	1370
Բամնետոմս Լիոնի	— —
Սուէզի ջրանցք	2210
Ռուսական 5 % 1877 ի	103 1/2
Իտալական Ռանթ	96 92 1/2
Սպանիական (արտաքին)	72 5/32
Եգիպտական միացեալ	գ. բ. 412 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	415
Հելլենական 5 %	426 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 33

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 7 Դեկտ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 1/2 %	83 21 1/4
Օսմանեան բօնսօլիտ	15 12 1/2
Եգիպտական	411 25

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐԱՅԻ

ԼԱ ԹՕՍՔԱ
(LA TOSCA)

Նախնիք, որք մարդկային սրտին բոլոր կիրքերն ու բոլոր զգացումները նկարելու համար մէկ մէկ պատկեր էին ստեղծած, չեմ գիտեր թէ ի՛նչ ձեւի տակ կը ներկայացնէին ցաւը։ Բայց, երէկ գիշեր, ի Նոր Թատրոն, Լա Թօսքայի ներկայացման հանդիսատեսք, իրենց առջեւ պարզուած տեսան այդ պատկերը, մարմնաւորեալ յանձին Սառա Պէռնառի։ Եւ ի՛նչ ցաւ. ոչ այն բարոյական վիշտն որ սրտին ամենէն նուրբ թելերը կը կրծէ անյագ տենչով և որ յարտաքուստ իսկ կուգայ դառն մելամաղձութեամբ կամ յուսահատ համակերպութեամբ, այլ իրական ցաւն, որ ջիղերը կը դղրդէ կը գալարէ կատաղաբար ու դէմքին վրայ կը փորէ մոլեգնութեան դրոշմն չարալլուկ, որ կոկորդին լարերուն կուտայ մռնչային խռնչիւններ դիւական, ու մարմինոյ ալ՝ գլխէն մինչեւ ոտքերն՝ անհնարին գալարումներ սարսռազդեցիկ։ Սառա Պէռնառ պարզեց մեզ այդ տեսարանն։

Ի՛նչ դիւրաւ կը գրուցուի այս խօսքը։ Սակայն հոն ըլլալու է, ներկայացման հանդիսատես, ըմբռնելու համար թէ այդ ցաւն ի՛նչ յոյզերով կը բացատրուի, ու մանաւանդ ի՛նչ տառապանքով, ի՛նչ անհուն տանջանքով։ Երբ, երրորդ արարուածէն սկսեալ, սիրոյ և պարտականութեան այն զարհուրելի պայքարին մէջ բռնուած, առ ոտն կը կոխէ վերջապէս պարտականութիւնն՝ յուսահատութեան դերագոյն տագնապի մը մէջ. երբ, չորրորդ արարուածին, իւր սիրոյն ու պատուոյն անարգութեան վրէժը կը լուծէ զարհուրելի սպանութեամբ մը. և վերջապէս, երբ, վերջին արարուածին, յետ իւր այնչափ զոհողութեանց, իւր սիրահարին ննջեցեալ սպանութիւնը տեսնելէ յետոյ, բարձրաբերձ պարսպէն վար կը նետէ ինքզինքն հոգեւարք աղաղակաւ մը։ Այս տեսարանաց մէջ, արուեստագիտուհւոյն աչերը չեն տեսներ՝ այլ կը փայլատակեն, կոկորդը մարդկային ձայներ չէ որ կ'արտաբերէ, այլ մռնչիւններ որք գերեզմանին մէջ ողջ ողջ թաղուած մարդու մը խղդուկ աղաղակներուն արձագանգը կը թուին լինել ու մարմինը մատակեալ պրկումներ ունի գալարատանջ, ու դէմքին վրայ, իր գունաթափ դէմքին վրայ, մեռելական առկայծ ճրագի մը ցոլացումները տեսնել կը կարծես։ Իրա'և, Տիկին Սառա Պէռնառ ուրիշ տեսարանաց մէջ ևս կուգայ իսկոյն, այլապէս յափշտակիչ, մանաւանդ առաջին արարուածին երբ, իւր հիանալի արդուզարդով, կուգայ աղօթել Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ՝ գոգ մը լեցուն ծաղիկ բերելով նմա ի նուէր, և յետոյ երբ իւր սիրահարին բաղկաց մէջ հովուերգական անուշ խանդաղատանքներ ունի, և, սիրակաթ ու սիրախանդ, անոր հրատոչոր համբոյրներուն տակ կը թալկանայ հեշտանօք. նայուածքն յանձնիս ի՛նչ հրեշտակային քաղցրութեամբ կը զեղու եւ մարմինն ի՛նչպէս կը թրթռայ փայփայուող կատուի մը ճապուկ ու դիւրաթեք շարժումներով։ Սակայն երբ վարագոյրը կ'իջնէ վերջին արարուածին վրայ, մոռցած ըլլալ են այն բոլոր պլլազան տպաւորութիւններն որք ներկայացման բովանդակ տեւողութեան միջոցին յուզած են զքեզ։ Միակ ներգործութիւն մը կը մնայ կենդանի, սաստիկ, յարատեւ, զգլխիչ. այն ցաւը զոր կը կարդաս, յայտնապէս կը կարդաս իւր բոլոր անձին վրայ։ Այդ զգացումն իւր աւելագոյն զօրութեան կը հասնի երբ, մէն մի վարագոյրին գոցուելէն յետոյ, երբեակ ու քառեակ որոտընդոստ ծափահարութիւնք ի տես կը կոչեն զինքն, և երբ կուգայ շնորհակալութիւն յայտնելու ոչ թէ իբր Սառա Պէռնառ, այլ իբր Թօսքա. այն ատեն, նկարիչ մը, որ իր մոտիպարին է ի խնդիր, կրնայ առնուլ նորա պատկերն իբր ցաւոյ գերագոյն արտայայտութիւնն, երբ գլուխը կը խոնարհէ ուժասպառ, հիւծեալ և հատած, շրթանց վրայ դառն ծպիտ մը, եւ իւր կուրծքն, իւր մարմարի կուրծքն հեւ ի հեւ։

Կրցա՞յ արդեօք այս անճապաղանօք եւ այս յափոյ գրուած մի քանի տողերուն մէջ հաղորդել արուեստագիտուհւոյն խաղին ճշգրիտ զգացումը տալ։ Կ'զգամ թէ չէ՛։ Ալփոնս Տոտէ, իւր Եղբայրն Մ. Բոնէլին մէջ, գրելէ յետոյ թէ իբր ձեռն ի՛նչ իրական պատկերէ մ'էր քաղուած, կ'ըսէ եզրակացնելով. «Ի՛հ այո, գիրքն անգորոյն է, դառն, մահահամբոյր։ Սակայն ի՛նչ է բաղդատմամբ այն էութեան կենդանւոյն զոր պատմեցի ի վերեւ։» Այսպէս ալ, ի՛նչ է այս գրուածն այն կսկծեցուցիչ իրականութեան քով, զոր Տիկին Սառա Պէռնառ տուաւ մեզ երէկ գիշեր։ Լ. Բ.

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ
Թիւ 2, Մահմուտիէ փողոց
Քարաքէօյ, Ղալաթիա

Ստորագրեալքս պատիւ ունիմք ծանուցանել հասարակութեան թէ ամեն կարգի ապահովագրութիւններ կ'ընդունինք հրդեհի և ծովային վտանգաց դէմ, հրապարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ ընկերութեանց հաշւոյն, չափաւոր գներով եւ ամենանպաստաւոր պայմաններով. Նաեւ կը կարգադրեմք ի դէպս մնասու ամէն հաշիւներ որ կրնան յառաջ գալ ընկերութեանց և ապահովագրելոց միջեւ, ուպէս ցարդ նոյն օրինակ բազմաթիւ փորձեր տուած ենք մեր յաճախորդաց։

ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՃԱՐՈՆԵԱՆ
2271 ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԱԵՐԼԻԵԱՆ

ՍՓՈՓԱՆՔ ՌԱՄԿԻՆ

Շատ անգամ երբ մեր նորաթեւ քերդողաց երկասիրութիւնք ձեռքս կը հասնին՝ կը փափագիմ յայտնել նոցա թէ՛ շնորհաւորութիւններս եւ թէ՛ կարծիքս։ Շնորհաւորութիւններս ըսի. եւ յիրաւի եթէ գոնէ իրենց երգն արձագանգ մը չը գտնէ կամ համակրութեան ձայն մը չհասնի անոնց որ ի սփոփանս մեր տքնեցին Մուսայից հետ գիշերի ատեղց ի լոյս կամ փոթորկի որոտման մէջ, ի՛նչ այլ փոխարինութիւն կը մնայ նոցա մեր այժմեան մատենագրական անտարբերութեան վիճակին մէջ։ Ասոր համար երբ պարագայք հզօրագոյն քան զկամս՝ կ'արգելուն ինձ այս մտերմական և այնու իսկ սուրբ պարտականութիւնս կատարելու, ցաւ մեծ է սրտիս։—Մեծ. Յովհաննէսեան էֆէնտին փունջ մը կը նուիրէ հասարակութեան, փունջ մը վայրենի ծաղկանց՝ իրենց բնիկ բարկ բուրմամբք՝ ցօղաթուրմ բաժակաւ, կրնան արուեստական ծաղկունք աւելի սխորժ գոյներ ընծայել թերեւս՝ բայց զուրկ են այն կենդանութենէն։ Այս դարուս մէջ ուր յուսահատութիւնն ու մթութիւնն այնչափ ունակութեան փոխուած են որ ամէն քերդող գոգցես պատուոյ կէտ մը նկատած է իւր թաղծութիւնն ըստ կարի աճուոր եւ մթին գոյներով երեւցնելու, կը խոստովանիմ որ մասնաւոր հաճոյք մը կ'զգամ կարդալու երբեմն ալ մարդ մը որ՝ ինչպէս Յովհաննէսեան էֆէնտին ըրեր է՝ երկու կենդանարար սկզբանց վրայ հիմնած է իւր բոլոր ներշնչութիւնը՝ զուարթութիւն և աշխատութիւն։

Քրնարս ունի ուրախ մի լար.
Երգէ՛ եւ դու ռամիկ մի՛ լար.
(Պուէտն առ Ռամիկն)

Աշխատութիւն սուրբ է, սուրբ կենաց պայման։
(Զկնորսն ի Գումգաբու)

Ամէն աւուր հաց ճակտիդ քրտամբ կեր.
(Քաղաք Արթին)

Ձի գործել միշտ անդադրդադ
Ճակատագիրն է վայլուն։
(Ներկարար)

Ցնծում ու ցընծում աշխարհ արարատ,
Ցնծում թող գոչեն սրտերն անարատ.
Ցնծում ու ցնծում, ցնծում աշխարհի,
Ցնծա փառատկոր, ցնծա, մարդ բարի
Ցնծումն ալ շրթանցդ ոչ եւ դադարի
Ցնծա ով ռամիկ, ցնծմամբ մնա՛ բարի։

Երբ քերդուած մը ժողովրդեան կ'ուղղուի՝ կարծեմ այս ոգւով ներշնչուելու է։ Ռամկական բանաստեղծութեանց մէջ երկու տեսակ կայ. մին՝ որ կամ ժողովուրդը կը շողոքորթէ իւր չ'ունեցած յատկութեամբք պանծացնելով զայն— եւ հոս հարեւանցի ի՛մ ըսենք զայն— շողոմութեանց յոռեգոյն ձեւն է. կամ նորա մոլութեանց յագուրդ տալով ստորին եւ աննարդ պատկերներով զայն կը յղփացնէ. —եւ միւսը՝ որ նորա կարիքն եւ պիտոյքն ի լոյս կը հանէ անոր հառաչանքները կը թարգմանէ, եւ անոր ազնիւ միտումները զարգացնել նպատակ դրած է։ Տարակոյս կա՞յ մի որ երկրորդ տեսակն է պատուականն յաչս անոնց ամենուն որոց տենչն ու ճիգը ժողովրդեան բարոյական և նիւթական վիճակը բարուքել է։ Մեծ. Յովհաննէսեան էֆէնտիին քերդուածք այս երկրորդ տեսակին կը պատկանին։

Բայց «ռամկին սփոփանք» ըլլալով հանդերձ՝ այս քերդուածք հեռի են ամէն այն չէնքի թերութիւններէ զոր անվարժ ականջք եւ փութկոտ ձեռք երբեմն ոտանաւորաց չէնքին մէջ կ'երեւցնեն։ Ցանգերն ամեն տեղ հարուստ՝ եւ դուն ուրեք բռնազբօսեալ են։ Կը գտնենք հոն այն ներդաշնակ տողերէն զոր որ եւ է ծանօթ հեղինակ յօժար պիտի ստորագրէր, ինչպէս սա մի քանի դիպուածով քաղեալ տողերն.

Վաստակաբեկ ալ ոյժ չ'ունիմ քալելու,
Ննջեցելոց այժմ ինձ են պէտք ալելու։

Եթէ մեռնիմ տապանագիր չ'եմ ուզեր,
Փոսըս ծածկէն չան խաղողի չոր կուզեր։
(Ծիզիքա Պօղոս)

Էր ժամանակ որ եւ ես
Կը տեսնէի ձեզի պէս,
Այլ հատաւ լոյս արեւէս,
Ջաւկնե՛րս...
(Պապուկն.)

Այս վերջին քերդուածին մէջ ո՛րչափ քաղցրութիւն կայ. ի՛նչ բնական իմաստներ, սրտաճմլիկ պատկերներ։ Եւ ո՛ր սիրտ անկարեկիր կը մնայ «Մահամերձ աղջկան» հառաչանաց.

«Խուլ մահն անուշ բերնել
Հընար չըկա՞յ, չըլլա՞ր.
Ես չեմ ուզեր մեռնիլ,
Անուշ մարիկ,
Ինտո՞ր կ'ըսես մի՛ լար։»

Եւ այսպէս մինչեւ ցվերջ։ Երեւակայական աղջկան մը երեւակայեալ կեղծ մահը չէ. մատաղ կուսի մը ճգնաժամն է, անոր հուսկ պատերազմը մահուան դէմ, որ անբարբառ և անողոք կը յառաջէ զայն խեղդելու։ Դասական բանաստեղծութեան լեզուն չէ այս. այլ այնու միթէ նուազ բնական է։ Տարօրինակ քաղցրութիւն մ'ալ չուրէ՞ր արդեօք «Մոլորեալ Փառնուկին» մէջ.

«Մոլորեալ դառնուկդ եմ,
Ցիսուս իմ Ցիսուս,
Փուշ ու տատասկի մէջ
Իմ միակ յոյսըս։

Եկո՛ւ եկո՛ւ ըսին
Կարկաջուն առուակք,
Կը հոսին մեղմասահ
Եղրեւանեաց տակ։

Ամբողջ այս քերդուածը քրիստոնէական գեղօն մը կամ հովուերգ մ'է կարծես։—Բայց հոս առանձինն իւրաքանչիւր երգը մանր զննելու տրամադիր չըլլալով՝ անոնց քանի մը յատկութիւնները միայն բաղձացի ընթերցասիրաց մանաւ...

ւոր ուշադրութեան յանձնել: — Ասպարէզ մը չկայ գրականութեան մէջ որ քերդողութեան ասպարիզին չափ ծայրածաւալ ըլլայ. ուստի եթէ քաջագոյնք անգամ միշտ կատարելագործուելու կարօտ են մի կամ միւս մասին մէջ՝ յայտնի է որ նորասլաց հանճարները մասնաւոր ուշադրութիւն մ'ընծայելու պէտք ունին, վասնզի մերթ խանդին դրդմամբ, մերթ անզգուշութեամբ, մերթ արհամարհելով իսկ ծանօթ օրէնքները, կրնան սայթաքել: Մեծ. Յովհաննէսեան էֆէնտիի մտաց այս երախայրիքը կը խոստանայ հետզհետէ աւելի կատարելագործեալ և գեղեցկագոյն արդիւնքներ ընծայել ազգին, զոր և սրտագին կը մաղթենք իրեն: Խօսքս կ'ուզէի ամփոփել փոքրիկ դիտողութեամբ մը մեր այժմու աշխարհաբառին վրայ՝ զոր զանազան ճարտարք ձեւելով ըստ իրենց ներքին բերման կամ համոզման՝ մէյմէկ կերպով զգեստաւորած են: Բայց ժողովուրդն իր լեզուն ունի, և ի՜նչ գեղեցիկ, ո՜րպիսի պատկերներով զարդարեալ: Ո՞վ պիտի ըլլայ այն հայ հանճարը որ յետ խոր հմտութեամբք իւրացնելու գաւառական բարբառները կոչածնիս՝ ի լոյս հանէ հոն թաղուցեալ գանձերն և կազմէ այն բնիկ անկեղծ սահուն և կենդանի լեզուն՝ որ ամէն հանճարներն յինք յանկուցանէ: Բագրատունին իմաստասիրելով նախնեաց երկասիրութեանց վրայ՝ յաջողեցաւ ընել այն զարմանալի թարգմանութիւններն որ մեր պարծանքն են. Բագրատունի մ'ալ պէտք է որ լեզուին մշտահոս աղբերց դիմելով հանէ իր կատարելագործելի ձեւով այն միակ լեզուն որ մերը պիտի կոչուի, և որ պիտի ըլլայ այն կարեւոր գործին որ յառաջդիմութեան գործին է:

Թ. ԹԷՐՉԵԱՆ

ԿՐՕՆՔԻ ՈՒՍՈՒՄԸ

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Ա.

Տփղիս քաղաքի Մողնու Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ ծխատէր երէց, արժանաշնորհ Տ. Սահակ քահանայ Սահակեան կրօնագիտութեան նոր դասագիրք մը պատրաստած է անցեալ ամսուան մէջ, իբր առաջին հատոր Նախակրթարաններու մէջ աւանդուելիք կրօնի ուսմանց:

[illegible]

Հին ոճը, Նախակրթարաններու կրօնական ուսումը երկու մասերէ կը բաղկանայ, որք են Սրբազան Պատմութիւն և Կրօնագիտութիւն. Սրբազան պատմութեան մէջ կ'աւանդեմք չոր ու ցամաք կերպով՝ գլխաւորաբար Հին Կտակարանի պատմական դէպքերը, միտ դնելով որ աշակերտը յիշողութեան մէջ համբարէ անձանց և տեղեաց յատուկ անուններ, քանի մի թուականներ և դէպքերու նշանաւոր պարագաներ, առանց ամենեւին միտք դարձնելու այն պատմութեանց մէջ պարունակուած բարոյական և կրօնական իմաստներու, արդարութեան և սրբութեան սկզբունքներու, խօսից և գործոց կանոններու. Այսպէս Սրբազան պատմութեան միայն անունը կը մնայ սրբազան, իսկ իրօք ոչինչ տարբերութիւն չունենար ուրիշ որ և է հին կամ նոր ազգաց պատմութենէն.

Իսկ կրօնագիտութեան անուան ներքեւ կ'ստիպեմք դեռահաս աշակերտները, որ Աստուածութեան, Երրորդութեան, Մարդեղութեան, խորհրդոց և պատուիրանաց վրայօք բերանացի կրկնեն ինչ ինչ բառեր և բացատրութիւններ, առանց երբեք կարող լինելու բերնով արտասանած խօսքերուն միտքն հասկանալ. Այստեղ կը յանգի մեր ամենընտիր Նախակրթարաններուն մէջ գծուած կրօնի ուսման ծրագիրը.

Այդ ձեւն արդէն սկսած է քննադատութեան առարկայ լինել՝ ոչ սակաւ ուսումնական և ժողովրդական անձանց կողմանէ, որք կրօնի դասերը մերժելու համար սովոր են առարկել. —Ի՞նչ օգուտ մեր տղայոց սորվեցնել Հրէից պատմութիւնը, ի՞նչ օգուտ մեր տղայոց միտքերն յոգնեցնել անհասկանալի բացատրութիւններ գոց ընել տալով:—Այդ առարկութիւններով զօրացեալ՝ մեր վարժարաններ այն աստիճանի հասան, որ լաւագոյն և աւելի երկիւղած եղողներ, շաբաթը մի ժամ միայն՝ յատկացուցած են կրօնի՝ իբր ամենայետին առարկայի. իսկ որք նուազ երկիւղած են՝ բոլորովին իսկ մերժած են կրօնի ուսումն իրենց ծրագրէն, իբր բոլորովին անպիտան առարկայ:

[illegible]

ռակ կրօնական ճիւղը որուն վրայ կը խօսիմք.

Մանկավարժական գիտութիւնը կրօնի ուսման պատշաճեալ ձեւին ներքեւ Գերմանիոյ մէջ ընդհանուր կիրառութիւն ունի, այլ մեր մէջ տակաւին անծանօթ լինելուն համար է, որ գերմանացի հեղինակաց հաւատարիմ հետեւողութեամբ գրուած կրօնի դասագիրք մը, ինչպէս է Արժ. Սահակեանի աշխատութիւնը, մեր մէջ մեծ փոփոխութեան և նոր երեւոյթի կերպարան կ'առնու, և մեք ալ ընդարձակ տեսութեանց մէջ կը մտնեմք զայն մեր ազգի կրօնուսոյցներու ծանօթացնելու համար.

Այդ ոճոյն համեմատ սրբազան պատմութեան դասերը, մերկացած են իրենց վրայէն լոկ ու սոսկ պատմական կերպարանը, և եղած են միայն իբր մերկ առէջք (canevas) որոյ վրայ ճարտար մատեր կարող են ասղնեգործել բարոյական զգացմանց և կրօնական տեղեկութեանց նուրբ ծաղիկներ. Իսկ կրօնական հմտութեանց մէջ աստիճան մը հաստատուած է. Այն հմտութիւններ՝ որոց մէջ խորհրդական իմաստն աւելի գերազանց է քան թէ բարոյական նշանակութիւնը, կը յետաձգուին աւելի զարգացեալ դասարաններու մէջ աւանդուելու համար. իսկ այն հմտութիւնները որոց մէջ բարոյական նշանակութիւնը աւելի գերազանց է՝ քան թէ խորհրդական և դաւանական իմաստը, կ'աւանդուին յառաջագոյն և նուազ զարգացեալ կամ նախնական դասարաններու մէջ.

Բարոյական և կրօնական սկզբունք իրարու անբաժին տարրներ են, և մարդ՝ անաստուած բարոյականութիւն մը չէ կրցած ստեղծել երբէք, և ինչպէս առանց Աստուծոյ գաղափարի աշխարհ չէ գտնուած, և առանց Աստուծոյ գաղափարի մարդկային ընկերութիւն չէ հաստատուած, այդպէս ալ առանց Աստուծոյ գաղափարի բարոյականութիւն չէ կրցած լինել. Ուստի անիրագործելի գրութիւն մը նկատուած է անոնց կարծիքն, որք բարոյագիտութեան ուսում մը կամեցած են ստեղծել կրօնագիտութենէ անկախ, և այդ անհնարութեան տեղեակ մանկավարժ իմաստասէրներ, լաւագոյն և գործնականագոյն և օգտակարագոյն սեպած են կրօնագիտութեան դասին մէջ իմանալ բարոյականի ուսումը.

Իսկ կրօնի ուսումն ալ սրբազան պատմութեան դասախօսութեան մէջ մուծանելը, ամենամեծ օգուտներ արտադրած է. Վասն զի տղայական միտքը չէ կարող վերացեալ գաղափարներ ըմբռնել, և ո՛չ վերացեալ գաղափարներու վրայ աշխատիլ, և պէտք ունի թանձրացեալ և իրացեալ գաղափարներու, որոց մէջ կարող լինի տեսնել կրօնի և բարոյականի վերացեալ սկզբունքները. Արդէն փիլիսոփայական ամէն դրութիւնք համաձայն են վերացեալ գաղափարներու ծագումը թանձրացեալներէն ճանչնալու, եւ ոչ երբեք փոխադարձաբար.

Մեք ալ կարճեմք իմաստասիրական և գիտնական տեսութիւններն և գամք մեր նպատակին, որ է բացատրել կրօնի ուսման նոր ոճն, որով յօրինուած է Արժ. Սահակեանի դասագիրքը.

Այդ ոճին համեմատ պէտք է նախ սրբազան պատմութեան մէջէն ընտրել յօդել այն պատմութիւններն որք աւելի յարմար են բարոյական և կրօնական սկզբունքներ արտադրելու, և աւելի դիւրիմաց ին մանկական հասկացողութեան.

Պատմութիւնն իր վիպական պարագաներով, սիրուն և հետաքրքրական ձեւով տղուն միտքին մէջ տպաւորելէն յետոյ, պէտք է որոնել և ցուցընել զանազան մասերու իրարու հետ ունեցած կապակցութիւնը.

Ի վերջոյ պէտք է պատմութեան բարոյական կողմերը յերեւան հանել, բարին ու չարը զատել, բարին սիրելի և չարն ատելի ընելու պարագաները զգացնել, և անոնցմէ կրօնական սկզբունք մը կազմել, և տղուն միտքին մէջ հաստատել.

Երբոր այդ կերպերով կ'աւանդուի կրօնի ուսումը, սրբազան պատմութիւնն ոչ եւս Հրէից պատմութիւն է, և կրօնագիտութիւնն ոչ եւս ցամաք և անհասկանալի ուսում է. Ոչ եւս ուսուցիչք կարող են զայն աւելորդ դատել, և ոչ աշակերտք կարող են զայն ձանձրանալի գտնել.

Մատաղ հասակը անյագ փափաքող է պատմութեանց, և բարոյական վէպիկներու գործածութիւնը ամեն ժամանակ օգտակար դատուած է փափուկ հասակի դաստիարակութեան. Փոխանակ աննշան անձանց և տեղեաց պատմութիւններ հաւաքելու, փոխանակ չինծու և առասպելեալ պատմութիւններ ստեղծելու. և երբեմն ալ միտքի և հասկացողութեան հակառակ առակներ յարմարցնելու, սրբազան պատմութենէն կը քաղեմք իրական և պատմական, վսեմ և աստուածային, ընտիր և գեղեցիկ կերպարաններ և անձնաւորութիւններ, պատահարներ և պարագաներ, որք կրկնակի և երրակի օգուտներ կ'ընծայեն քան թէ մտացածին և չինծու պատմութիւններ որք իբր բարոյական դաստիարակութեան նիւթ կը գործածուին կրօնական սկզբունքները անտեղեակ ուսուցիչներէն.

Նոյն ոճով՝ որով վսեմ և [illegible] բարոյական և կրօնական սկզբունքներ կը քաղեմք Հին Կտակարանի պատմութենէն, կարող կը լինիմք քրիստոնէական վարդապետութեան վերաբերեալ խորհրդական և կրօնական սկզբունքները աւանդել Նոր Կտակարանի պատմութիւններով, և թարմ հասկացողութիւններն այդ կերպով աւելի դիւրաւ կ'ըմբռնեն կրօնական սկզբունքներն, և քրիստոնէական վարդապետութեան կ'ընտելանան առանց չոր ու ցամաք բացատրութեանց ծանրութիւնն զգալու.

Մանկավարժական ոճով աւանդուած կրօնի ուսումը, մի թերութիւն միայն կարող է ունենալ, այն է զանազան առիթներով ստացուած քրիստոնէական վարդապետութեան գաղափարները դասաւորել, և իւրաքանչիւրին յատուկ բառերը և բացատրութիւնները պատրաստ ունենալ. Բայց այս թերին լցուցանելու գործը թողուած է նախակրթարանի զարգացեալ դասարանէն վերջինին կամ վերջիններին. Այն ատեն ոչ միայն աշակերտը չունի և ոչ մի դժուարութիւն իւր ստացած գաղափարները իրարու մօտ դասաւորելու, այլ և մեծ հաճոյք եւ բաւականութիւն կ'ունենայ այդ տեղաւորութեան աշխատանքին մէջ. Մանաւանդ երբ ուսուցիչն յատուկ ճարտարութիւն ունի աշակերտին միտքը ինքնաշխատութեան յորդորելու, այն ձեւով որ մայրեր մանուկներու քայլել կուտան բայց իրենք ալ ետեւէն զգոյշ կը մնան որ մանկունք քայլափոխին սխալ չառնուն, կամ եթէ սխալեցան իսկոյն ուղղեն, և եթէ սխալեցան իսկոյն կանգնին և չվնասուին.

Այս է ահաւասիկ նոր ոճով աւանդուած կրօնքի ուսումը. Թերեւս օգտակար լինէր աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ տալ, սակայն մեր նպատակը ո՛չ թէ յատուկ ձեռնարկի գիրք գրել է, այլ պարզապէս լրագրական յօդուած մը.

ՏԻՐԱՑՐ

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼՆ (*)

Գիշեր է . . . լուսինն ի լրումն կը թեւակոխէ և իւր սպիտակափառ լոյսն կաթեցնելով նոճեաց մէջէն՝ կը սաւանէ գոգցե՛ս աւերակաց և գերեզմաններու վերայ:

Աւերակ մըն է այն դաշտն և անմիջակ ուր պատսպարուած է Աննիկ խրճիթի մը մէջ, ընկերակցութեամբ իւր առն և զաւակաց, որոց երիցագոյնը Մարիամ իննամեայ է տակաւին, կրտսերն է Թորգոմ եօթնամեայ տղայ մը և երրորդն Սուրէն վեցամեայ մանուկ մը:

Քսան-և-հինգ ամեայ է Աննիկ, ծաւի են նորա աչքերն որք իւր գեղատիպ ճակատուն խարտիշագոյն յօնից կամարին տակ գամուած են գոգցես որպէս աստղ լուսատիւ որ երկնից կապուտակ կամարն կը զարդարէ. ոլորուն վարսքն իւր մեռելագոյն դիմաց վերայ ցանուած չքնաղագոյն կերպարան մը կ'ընծայեն նմա:

Խրճիթին մէջ Աննիկ, գլխիկոր մանկան օրօրոցին քով, նօթի երկու օրերէ հետէ, իւր յետին շունչն կ'աւանդէ որդեկին սաւած ստից և ձեռաց վերայ. դիմացը յարդեայ խշտիկի մը վերայ ընկողմանած են Մարիամ և Թորգոմ, կիսով չափ նուաղեալք անսուաղութենէ: Ցայն վայր Աննիկ դիմադրած է մթութեան, մէկ մէկ պատառ հաց հայթայթելու համար իւր զաւակաց. բայց այս երկրորդ գիշերն է, որ հե՛գ կինն անօթի կը հսկէ անսուաղութեան և մահու մէջ մնացեալ վայրկեաններն հաշուելու համար. Աննիկի այրն է Մարգար վաթսնամեայ, ճաղատ. բիւր են կնճիռք նոցա ցած ճակտին վերայ, տարեաց բեռան ներքեւ վաղ իսկ ընկճեալ. արբեցողութեան նահատակ, ժռաստ և ի լրումն աղետից տխմար և սատանի մը չափ չարասիրտ:

Մարգար խրճիթին մէջ անկիւն մը յատկացուցած է իրեն ուր յարդեայ անկողնոյ մը վրայ ինկած կը խորթայ անընդհատ:

Տասն տարիներ յառաջ Աննիկ ամուսնացած էր Մարգարին հետ որ նոյն միջոցին բարեկեցիկ լինելով յաջողած է վարժարանէն իսկ, նախակրթարանի փայլուն վկայագրով մը յափշտակել զԱննիկն որ տասնհինգամեայ էր տակաւին:

Մարգար յոյժ նախանձոտ լինելով իւր սեփհականութիւնն եղող ընդարձակ այգին փոխադրուեցաւ ուր կառուցած էր գեղեցիկ տուն մը և կարասեօք զարդարած էր զայն: Սոյն ամուսնութեան առաջին օրէն Աննիկ թշուառագոյնն եղաւ արարածոց, զի իւր այրն Մարգար յանհնարինս գինեմոլ լինելով անողորմ դահիճ մը դարձած էր իւր կնոջ գլխուն: Ցորմէհետէ եղկելին Աննիկ վայրապա՛ր մխիթարութիւն կը փնտռէր վիպասանութեանց վերածանութեամբ, իրմէ առաւել թշուառն որոնելով ի չարս վիպական դիւցազնուհեաց, ինքն թշուառութեան կենդանի օրինակն էր:

Բ.

Ձմրան տխուր գիշեր մը, քամին կը փչէր ուժգին, մինչ ձիւնն կը տեղար անդադար, երբ լեռնաբնակ աւազակներ Մարգարի բնակարանը մտնելով ամենայն ինչ կողոպտելով ի փախուստ աճապարեցին, տան մէջ հրձիգութիւն ալ կատարելով: Տունն այրեցաւ, Մարգար իւր ամուսնոյն և միամօր զաւկին Մարեմայ հետ ազատուեցաւ գիշերոյն փոթորկին եւ ցրտութեան դիմագրաւելով մերձակայ գիւղն. բարեկամի մը տունն ապաստանիլ:

Երկրորդ օրն Մարգար իբրեւ թէ յուսահատ հրդեհին եւ աւազակաց պատճառած վնասներէ, գինետուն գնաց եւ ե[illegible]եկոյին վերադարձաւ հիւծեալ եւ արբ[illegible], մինչ իւր կինն կը տառապէր ջերմ[illegible] յանկողին յուսահատութեան: Ցա[illegible]ջորդ [illegible]երն ալ Մարգար շարունակեց իւր ընթացք[illegible] և տասներորդ օրը պաշտօնանկ եղաւ նա, [illegible] երից ապօրինութեանց իւր գործակ[illegible]:

Երեք ամիս [illegible] Մարգար ընտանեօք աքսորուեցաւ [illegible]ամին բնակարանէն. ո՞րն է այն անձնա[illegible] [illegible] բարեկամն որ յա[illegible]կան. ո՛վ բարեկամութի[illegible] մ'ես սուտ, ոչնչութիւնն է՝ դու բառ[illegible] [illegible]քըդ:

Աննիկ յուսաբեկ իւր յետի[illegible] (իւր ժամացոյցի վաճառմանէ [illegible] գումարն) նուիրեց այն անձնուէր [illegible]ւորաց որք այգւոյն մէջ ձեռն ներք[illegible] մնացած փլատակներով կանգնեցին այն խրճիթն ուր ցայսօր պատսպարուած են Մարգար եւ սորա ընտանիքը:

Ցորմէ հետէ թշուառութիւնն սանձարձակ սողոսկեցաւ խրճիթին մէջ եւ այգին ամայացաւ ամենեւին, Աննիկ թէեւ հիւանդ, թէեւ հիւծեալ, այլ սակայն որոշեց վերջնականապէս մերձակայ գիւղին մէջ այցելու դասախօսի պաշտօնն ստանձնել իւր զաւակաց օրապահիկն հայթայթելու համար. այլ եւ այրն անզգամ սոյն [illegible] յանձն չառաւ, զի այնքան ռամիկ էր նա և տխմար որ վարժուհւոյ պատուաբեր պաշտօնն մերժել բռնադատեց իւր կնոջ:

Այս խրճիթին մէջ երկու տարի շարունակ Աննիկ պատերազմեցաւ իւր խաւարային ճակատագրին դէմ. Նա դիմադրաւեց մթութեան, անօթութեան, մինչ մայր ալ էր արդէն երկուց զաւակաց . . . մա՛յր կարօտելոց:

Գ.

Աննիկ ձեռն ի ծնօտի կը խորհի . . . տասն տարիներ առաջ ուխտած է նա Աստուծոյ, եւ վկայից հանդէպ, կինն, բարեկամուհին եւ նեցուկն լինիլ Մարգարին. հե՜գ կին. . . հե՜գ զաւակներ. ամէն երեկոյ Մարգար հաց մը միայն կը բերէր և իւր կնոջ գլխուն կը նետէր սպառնալեօք. ինքն ալ արբեալ էր շարունակ. այլ դրամ պէտք էր արբենալու համար. թէ ի՞նչպէս կարող էր արբենալ Մարգար իւր մուրացիկ վիճակին մէջ, զայդ ոչ ոք գիտցաւ երբէք. գինեմոլք աննշմարելի ոգի մ'ունին զոր շարունակ ըմպելի կը մատուցանէ իրենց գոգցե՛ս:

Մարիամ եւ Թորգոմ անսուաղութեամբ տոչորեալ տուն վերադարձած են այն թաղային վարժարանէն ուր փութացուցեր էին աշակերտիլ. այլ ո՞վ իմացաւ թէ առանց սնունդեան անհնար եղաւ նոցա աշակերտիլ անդ ուր, աւա՜ղ մտաւորական սնունդ միայն կը մատակարարուէր իրենց. — երբ սիրտն հիւանդ է, միտք անկարող են գործել. զայս ոչ ոք գուշակեց բնաւ եւ վարժարանաց տնօրինութիւնք աքսորեցին այս դատապարտեալներն որոց անհնար եղած էր օգտուիլ դասախօսութիւններէն:

Մարդկան ամենէն անողո՛րմ դահիճն է անսուաղութիւնն. անօթութեան և մահու մէջ մնացեալ երկվայրկեաններն անգամ հաշուելն յաւիտենից չափ անծայրագոյն սպառնալիք մըն է տառապելոց համար:

Մարգարի ընտանեաց մէն մի անդամը մահու լալահառաչ ուրուականի մը տեսիլն իւրացուցած էր. Նուաղեալ և կիսամեռ կը նիրհէին ամենքը: Աննիկ միայն կը հսկէր իւր մանկան օրօրոցին քով. խե՜ղճ մայր, գուցէ յետինն էր այն հրաբորբոք համբոյրն որով կը ջեռնոյր մանկան կիսաբաց շրթներն:

Աննիկ իւր քրտնաթոր ճակատը ձեռացը մէջ ամփոփեց և համոզուեցաւ թէ մահու չարագուշակ ոգին իջած էր արդէն իւր վերայ, սարսռեցաւ, ցնորատանջ և անտանելի երկիւղի մը յափշտակուած յոտին կանգնեցաւ և նման մեռելոց ոգիներու որք գերեզմանաց մէջ կը շրջին ի տես աւելորդապաշտից, դուրս սրացաւ նա:

Դաշտին մէջ նոճի մը բարձրացած էր. սոյն նոճին խորհրդաւոր մենաստանն էր Աննիկին, իւր աղօթատեղին էր գրեթէ, այս ծառին հովանւոյն ներքեւ որքա՜ն արտասունք թափած էր նա, ի՜նչ դառնութիւններ կրած էր անդ ընկերակցութեամբ իւր մանրիկ տղայոց. սոյն նոճւոյն քով, երկնից ներքեւ Աննիկ աղօթեց ընդ երկար. ո՜ աղօթից լալիկ մրմունջն. . . սփոփա՜նք թախծեալ սրտերու:

Վտակ մը կ'ընթանար անդ, հեզիկ և հանդարտ. այն վտակին միայն ջուրց կարկաչանքն արձագանգ կուտային Աննիկին հառաչանաց. Նա աղօթած էր և սփոփած տակաւ, և աննշմարելի կերպիւ եկած հասած էր վտակին մօտ ու մտազբաղ կը դիտէր լուսնի դեղին ու սպիտակ ճառագայթից անդ կրկնուիլն. հինցած սեաւ այլ մաքուր հրջազգեստ մը հագած էր նա և պատառատուն լաչակ մը ձգած էր գլուխը. միտքը թափառած էին Աննիկին. լուսնին նայեցաւ նա, միշտ անուշադիր իւր շարժմանց ու երգ մը սկսաւ թոթովել. այն երգն զոր երբեմն խանդիւ կ'երգէր ի վարժարան.

Ո՜վ քան զիս տխուր է եւ յուսահատ.
Լուսի՛ն, կաթեցուր լոյսդ յիմ մութ ճակատ:

Ձայնը նուաղեցաւ պահ մը. «Ո՜հ, Աստուած իմ, մրմնջեց նա, ուր ցոյց ինձ յուսոյ որպէս զի հնարաւոր լինի ինձ փրկել տղայոցս կեանքը . . . ա՜հ եթէ ի գին մահու կարելի լինէր ինձ փրկել զնոսա . . . այլ ես այնքա՜ն տկար եմ և թշուա՜ռ . . .»

Խօսք ի շրթունս սառեցան Աննիկին, այլ և քաջութիւն ունեցաւ նա քանի մը վայրկենէն յառաջանալ դաշտին մէջ. կէս ժամ ընթացաւ այսպէս և մերձակայ գիւղըն հասաւ. սեւազգեստ կանայք ոմանք կ'ընթանային նորա առջեւէն երգելով իւրեանց քայլերն և զկայ առին * * * գիւղի եկեղեցւոյն հանդէպ, մինչ Աննիկ ի հեռուստ կը հետեւէր նոցա.

Լացի գիշեր մըն էր.

Խուռն բազմութիւն ժողովրդեան հաւաքուած էր անդ, ներս մտաւ վերջապէս Աննիկն ալ և ի ծունր խոնարհեցաւ [illegible]ին հանդէպ:

Լռութիւն[illegible] էր յեկեղեցւոջ տիրած [illegible], երբեմն շարականք միայն թախծեալ [illegible] մը կը թափէին [illegible] մէջ. մթութիւնն [illegible] միայն իւր ճառին մէջ, աղօտ լոյս կէր խորանին վերայ[illegible] կը բեկբեկանք և մի միայն [illegible] և [illegible] արձագանգ[illegible] [illegible] մեղեդեաց: [illegible] այն գիշե-

Սեւազգեստ [illegible] մը [illegible] գլուխ յառաջացաւ խորանին վեր[illegible] ի կիւղածութեամբ երկրպագանելով [illegible] հանդէպ, դարձաւ ժողովրդեան. Քարոզիչն էր նա:

«Օրհնեալ ժողովուրդ. (երկիւղածութեան մրմունջք ամեն կողմերէ.) այս խորհրդաւոր վայրկենիս, մեր հոգիներն անհուն վշտով մը ծունր կը կրկնեն խաչելոյն [illegible] մարտիրոսութեան հանդէպ . . . Բիւր են մեր Փրկչին յիշատակաց վերայ դրոշմուած կնիքներն . . . Ցիսուս թէեւ Աստուածորդի, թէեւ Փրկիչ ամենեցուն, այլ սակայն մարդոյ որդւոյն սահմանեալ դառնագոյն բաժակն քամեց ցմրուր և ի լրումն թախծութեանց նա խաչեցաւ վասն մեր և Մայրն ընդ քարշ ածեց առ Խաչին: Ո՜հ մոր մը գորովը . . . . .»:

Աննիկ սթափած էր իւր թմբրեալ վիճակէն, այլ դարձեալ անուշադրութեամբ կը հոլովէր քարոզչին այն վերջին բառերն. Տակաւ տակաւ իմաստն ըմբռնեց այն խօսքերուն ու արտասուեց հեծեծագին և գետին ինկաւ անկենդան:

Կանայք յօգնութիւն փութացին նմա. խորհրդարանի սենեակն փոխադրեցին զնա. այլ և կանանց ամեն ջանք անօգուտ եղան և բժիշկ մը հրաւիրուեցաւ ի խորհրդակցութիւն:

Բժիշկը զննեց ընդ երկար այն թշուառ կինն և հետեւեալ վճիռն արձակեց [illegible]. «Սոյն կինը անսուաղութեան նահատակ մըն է:»

Ո՜չ եւս էր Աննիկ. ՖԻՄԻ

Օրթաքէօյ, 23 Նոյեմբեր 1888

(*) Իրական կենաց պայքարէ մը քաղուած.

ՍԳՈԴԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Միլան, 21 օգոստոս

Պարոնայք Սգոդ և Պօուն,

Մօրիւ ձկան օշարակը շատ լաւ կիրառութիւն մը գտաւ գործածութեան մէջ, որովհետեւ աւելի դիւրին կ'ըմպէ այս իւղոտ դեղին մարսողութիւնը տկար եւ չ'հանդարտող ստամոքաց:

Իբրոֆոսֆիթներեւ միութեամբ, այս պատրաստութիւնն եւս աւելի օգտակար կը լինի թոքի, աւշային տկարութիւն եւ ոսկերներու խօթութեան մէջ, մանկանց եւ տղայից համար, որք դիւրաւ կը մարսեն զայն:

ՏՐ. ԱՍՊԵՏ ՄԱԼԱՔԻԱ ՏԸ ՔՐԻՍԹՈՖՈՐԻՍ

Անդամ Միլանի առողջապահական ժողովյն, նախագահ տկար մանկանց Բարեպաշտական հիւանդանոցին:

ՄՈՏԱՅԻ ԴԵՂԵՐԸ

«Աճապարեցէք առնուլ այդ դեղերէն ցորչափ կը բուժեն» կ'ըսէր համալսարանի ուսուցիչ մը սկեպտիկեան եւ թերեհաւատ երեւակայական հիւանդի մէջ: Արդարեւ, դեղերն ալ արդուզարդի առարկայներու կը նմանին: Սակայն եթէ մոտան կը փոխուի, հիւանդութիւնք կը մնան: Աւելորդ գեղօրէներէնց արժանի մոռացման մէջ կ'իյնան, բայց պարկեշտ եւ լուրջ գիւտերը կը պահպանեն իրենց համբաւն և հռչակը: Ձեռք բերուած հրաշալի արդիւնքները լաւագոյն ապացոյցն են ազդուութեանն Ռոպ Լըֆֆի, որ միշտ օգտակար եղած է արիւնը մաքրելու եւ վերանորոգելու համար:

Պ. Լըֆֆ, այս հռչակաւոր դեղին հնարիչը, փափաքողաց ձրիաբար կը ղրկէ հետաքրքրաշարժ տետրակ մը (44րդ տպագրութիւն) արեան ապականութեան վրայ: Այս տետրակ ձրիաբար կը տրուի նաեւ այն ամեն լաւ դեղատանց մէջ որք կը վաճառեն ճշմարիտ Ռոպ Լըֆֆն:

ՏՈՔԹ. ԱՐԻՍԹԻՏԻ ՊԷՅ, ուսուցիչ կայս. բժշկական վարժարանին, կը ծանուցանէ թէ իւր բնակութիւնը Գազանճըլար փողոցէն փոխադրած է ի Բերա Եէնի Չարշը ճատտէսի թիւ 48.
2234 6—10

AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

Գալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ, ձմրան եղանակին համար, Բարիզէ բերել տուած են չրջազգեստի համար մետաքսէ գեղեցիկ կերպասներ, ինչպէս նաեւ [illegible] [illegible] համար բրդէ ամեն տեսակ [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], նորաձեւ [illegible] եայլն:

Բոլոր այս ապրանքներն, որք վերջին նորաձեւութեանց կը համապատասխանեն և ընտիր տեսակէ են, խիստ աժան գներով կը վաճառուին:

Հարսանեաց օժիտ պատրաստող ընտանիքներ մեծապէս պիտի օգտուին եթէ ուղղակի Գալֆօրուլօ եղբարց վաճառատունը դիմեն: 2267 2—20

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ	ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 1,932,350	ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վիրենք ներկայացնել. նաև խբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան։

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւն ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենայն ի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim C° d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ, որք ի միասին ունին 30,500,000 Փրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղիով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊՖ ԵՒ ՎԻԳԴՈՐ ՍՊԻԻ

1132 Ընդհանուր Գործակալք ի Կ. Պոլիս այս երկու Ընկերութեան

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

SOUTH BRITISH AND NATIONAL ՍԱՈՒԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՆԷՇԸՆԸԼ

Ստորագրեալ դրամագլուխ	4,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի »	500,000	» »
1873էն ի վեր վճրլ. կորուստք	2,500,000	» »

GLASGOW & LONDON ԿԼԱՍԿՕՈՒ ԷՆՏ ԼԸՆՏԸՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՈՖՄԱՆ ԵԳԲԱՐՔ եւ ԸՆԿ.

(1880) Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սայտիէ խան, Թիւ 13, 14, 15

ՔԱՌՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐ

(ԼԱՍԹԻՔ ԳԱԼՕՇ)

NORTH BRITISH RUBBER Cº EDINBURGH — NORTH BRITISH RUBBER Cº LIMITED TRADE MARK EDINBURGH

Անգլիոյ Էտիմպըրկ քաղաքի հռչակաւոր Նորթհ Բրիթիշ Րապէր և ընկերութեան գործարանին մէջ պատրաստուած։

Ցայտնի է թէ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ ամենայէչ տեսակէն քաուչուէ մուճակներ կը վաճառուին, զորս ամեն ոք ստիպուած է գնել ձմեռուան եղանակին վրայ հասնելուն պատճառաւ։ Այդ քաուչուէ մուճակներն եթէ գնով խիկ աժան լինին, խիստ յոռի տեսակէն լինելով մէկ քանի օրէն անգործածելի կը դառնան։

Անգլիոյ Նորթհ Բրիթիշ Րապէր և ընկերութեան գործարանն աշխարհիս ամենէն գերազանցն է քաուչուէ մուճակներու պատրաստութեան համար։ Իւր արտադրութիւնք խիստ դիմացկուն են ու վայելուչ և բուն խակ քաուչուէ շինուած։ Բաւական է այս գործարանի լաստիքներէն մէկ զոյգ միայն գնել փոխանակ միւս գործարաններու արտադրութիւններէն երկու զոյգ գնելու։ Այն ընդունելութիւնը զոր նոյն գործարանի քաուչուէ լաստիքները գտած են մայրաքաղաքիս մէջ, բաւական ապացոյց մ'է նոցա գերազանցութեան։ Այս լաստիքներու խարդախեալներն երևան ելած լինելով հարկ է ուշադրութիւն ընել որ իւրաքանչիւր լաստիքի դուրսի կողմը գտնուի առիւծի պատկեր մը և ներսի կողմն ալ կշիռ մը։ Եւ յիշեալ նշաններուն տակը «Էտիմպըրկ» բառը գրուած լինի։

Այս լաստիքներ կը գտնուին ի Ղալաթիա Քարաքէօյ Թիւ 5 Տիմանի Եօրկիատէսի, ի Պոլիս Սուլթան Համամ Թիւ 47 և 49 Սեպուհ Տէմիրճեանի վաճառատանց մէջ և բոլոր քաուչուէ լաստիք ծախողներու քով։ 2190

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր Ֆր. 86,699,959,12.

Ամբողջութիւն ապահովեալ գումարոյ » 408,448,921,35.

Ապահովագրեալ տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրեալ տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

39 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցել իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտքք) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. տակէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտի համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34·12 % և 41 ½ %։ Այսպէս ապահովագրեալ 1000 Ֆրանքին վրայ, 415 Ֆրանքի շահաբաժին առաջած են վերջին բաշխումէն։

Չնչին մրցանակի մը միջոցաւ, կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակատարն Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՈՆՏԻ.

Գրասենեակք, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ 1819

ԴԵՂ ՋԵՐՄ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

[illegible]

ՀԻՆՔՍԻ ԼԱՄԲԱՐՔ

(ՄԱՐՈՂ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԳՈՐԾԻՔՈՎ)

ԿԱՁԻ ԼՈՅՍԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ լոյս մը կուտան, մեծ խնայողութիւն պատճառելով հանդերձ։

Կայծի պէս կը վառին, ծորակը դարձնելով, առանց վերցնելու ո՛չ էլօն և ո՛չ շիշէն։

Կ. Պոլիս միակ կեդրոնատեղին է 2237

Օ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ, 354, Մեծ փողոց Բերայի։

Coleman's Liebig's Extract of MEAT & MALT WINE — HUNDREDS OF TESTIMONIALS HAVE BEEN RECEIVED FROM MEDICAL MEN.

ԳՈԼԻՄԷՆԻ ԳԻՆԻՆ հեշտահամ և կազդուրիչ ըմպելի մ'է, բաղկացեալ Բորդոյի գինիէ, Լիէպիկի մսի հիւթէ և Մալթի հիւթէ, կազմելով այսպէս սնուցանող, զօրաւոր և գրգռիչ խառնուրդ մը, որ թէ առողջ և թէ անկար մարդոց համար լաւ է հաւասարապէս։

Բժշկական համալսարանն հաւանած է նմա և բազմաթիւ նշանաւոր բժիշկներէ յանձնարարեալ է։ ՀԱԶԱՐԷ ԱՒԵԼԻ ԲԺԻՇԿ գրած են իրենց վկայութիւններն։ Աստ կը թարգմանենք վկայութիւնն տոքթոր

Թ. ՐԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆՍԻ, Մ. Ր. Ս. Ս. Լ. Լ. Մ. Ք. Ս. Ր. Ճ. ԵՒ ԸՆԿ.

26, Լորն Րոտ և 24 Համիլթըն Սգուէյր

Պրիքընհէտ, 2 սեպտեմբեր 1888

Պարոնայք — Ի նկատ առնլով խարդախ մրցման մը հասած զանազան լուրերը, կը փափաքիմ յայտնապէս գրուցել ձեզ թէ որչափ գոհ եմ ձեր Մսի և Մալթի պատրաստութենէն. Քանի քանի անգամներ տեսած եմ սոր սաոզջարար ազդեցութիւնն այն հիւանդութեանց վրայ որոց համար պատուիրած եմ զայն, և ինչ ինչ պարագայից մէջ ձեզ բերած եմ հրաշալի արդիւնքներ զորս պարզ գինին (առանց մսոյ) չպիտի կրնար տալ։

Ընդունեցէք, և այլն և այլն Թ. ՐԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆՍ

Ի վերջոյ, մայրաքաղաքիս գլխաւոր բժիշկք ջերմապէս յանձնարարած են զայն։

Հարցնել ԳՈԼԻՄԷՆԻ ԳԻՆԻՆ Լիէպիկի մսի և Մալթի խառնուրդով, գգուշանալ կեղծերէն։

Դիմեցէք ստորագրելոյն, միակ գործակալ ի Թուրքիա Գոլիման և ընկերութեան գործարանին Ս. Ճորճ Նորուիչ և Լոնտոն։ ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյին Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա 2170

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամեն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով. Հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. Հեռագրոց համար, Séropian Marseille. 1834

ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ

Ընդհանրապէս ճանչցուած է քաքաօներուն ամենէն ախորժահամն և լաւագոյնը։

Ի նկատ առնլով իւր ընտիր տեսակը, ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ, թէպէտ ըստ երեւոյթին աւելի սուղ, իրօք աւելի աժան քան այսօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններ, այնպէս որ ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕԻ մէկ բաժակը՝ բաժակ մը թէյէ կամ խահուէէ աւելի չարժեր. այլ որովհետեւ այս քաքաօն գերազանցապէս սննդարար և դիւրամարս ըմպելի մ'է, իւր ծախսն իրօք շատ աւելի նուազ է։

Կը գտնուի մեծ դեղավաճառաց, նպարավաճառաց և անուշարարաց քով, թիթեղեայ տուփերու մէջ ½, ¼ և ⅛ քիլօկրամ։ 1806

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՒՏԱԲԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Աւեւելից Տնօրէն. Մ. Էօժէն Րաբարբր

» Լևազօր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Նազըրեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Անձերդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախնական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէսթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (վաւերացեալ Աւստրիոյ-Հունգարական կառավարութեան ներքին գործոց նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելումն գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654

ՍՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՐԵԱՆ ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, Եռք, Վէրք, Ուռեցք, Ցաւք, Կապոյտ Հազ, Շնչարգելութիւն, Ստամոքսի ցաւ, Մրգութիւն, Աննրբինութիւն բոլորովին կը բուժին ի ձեռն

ROB LECHAUXի ԽՈՏԵՐՈՒ ՀԻՒԹԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Գրէտոն եւ կարմիր Սալսբառէյլ եւ Բոմատ Անդի-Տարգուէօզ Լըշօ

Կեղծերէն զգուշանալու համար, բոլոր շիշերուն վրայ պահանջել ԻՒՆԻՕՆ ՏԷ ՖԱՊՐԻՔԱՆԻ կապոյտ կնիքը կրող երաշխաւորութեան երիզն և այս ստորագրութիւնը

ՁՐԻԱԲԱՐ կը ղրկուի հետաքրքրաշարժ տետրակ մը (35րդ տպագրութիւն) ՌՈԲ ԼԸՇՕԻ միջոցաւ արեան վերանորոգման վրայ։

ՊՈՐՏՕ — Դեղարան ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, Սէնդ-Քաթերին փողոց, 164 — ՊՈՐՏՕՅ Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին են Տեարք Քիւչիւքեան եղբարք, Բերա և Պոլիս, Քասաբեան, 13, Պահչէ-Գաբու. Պ. Կ. Վինտիճիանօ և ընկ. 14, Սուլթան Համամ փողոց։ Ի Բերա՝ Քանզուք եղբարք, Մեծ փողոց, 217. Ն. Թէոտորիտէս, Մեծ փողոց, 244. Լօժէն Տէլլասուտա, Մեծ փողոց, 318. 1697

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Ժ. ԱԼԷՔԵԱՆ

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Երկու տարիէ ի վեր վաճառատունս փոխադրած եմ Եէնի Ճամիէն Պահճէ Գաբու ճէլալ պէյ խանի տակ Թիւ 2 մեծերանոցը։ Սոյն միջոցին մէջ վաճառատունս իւր դասաւորգին մէջ առաջին կարգի եւ ամենաճոխ վաճառատուն մը ընելու համար ամեն ջանք եւ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Դիմողք խիստ գոհ պիտի մնան վաճառաց մաքրութենէն եւ գներու չափաւորութենէն։ Կը գտնուի Գաղղիոյ, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ հռչակաւոր տանց դեղօրայք, մեծ քանակութեամբ Լօնտոնի եւ Բելճիքայի սիւլֆաթ տը քինին, Նորվեկիոյ զուտ ձկան իւղ, Գաղղիական եւ Անգլիական պատրաստ դեղօրայք (Spècialitè), վարժարանց համար քիմիական գործիքներ, որք իրենց տեսակին չատութեամբ բոլոր Պոլսոյ մէջ գտնուածները կը գերազանցեն, ատամնաբոյժներու եւ կալվանոբլաստի համար պէտք եղած գործիքներ եւ դեղեր, Քօնեաքի համբաւաւոր տանց քօնեաքներ, Պորտոյի եւ Մալակայի գինիներ, մեծ քանակութեամբ Եւրոպական հանքային ջուրեր, Հոլլինէներու համար նիքել եւ անթիմուան, վիրաբուժական քաուչուէ վերարկու ամեն տեսակ գործիք, գեղարանց մէջ գործածելի պիտոյք, պարապ շիշեր որք մեծ քանակութեամբ կը ծախուին, հականեխական (Anticeptique)ի միջոցաւ պատրաստուած Լիսթէրի բամպակներ, եւ նայլն եայլն։

Ամեն կողմէ յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին եւ ուղղակի կը ղրկուին. մեծ հոգ եւ խնամք կը տարուի հեռաւոր տեղեր երթալիք ապրանաց զետեղման, ինչպէս յաճախորդքս փորձով տեսած են։

Վաճառատանս մէջ կը գտնուի Եւրոպայէն յատկապէս բերուած ծառոց պատուաստի համար պատրաստ խիւս (մաճուն) որ մեծ ծառայութիւն կ'ընծայէ պարտիզպանաց եւ պարտիզասիրաց։ 1669

ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ՁՈՒՏ ԻՒՂ

Իբօֆօսֆիթ ով լօիլ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքները կը տանին զայն,

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։ Գործակատարք են Համմէր և Հիրշէլ, Պոլիս։ 1691

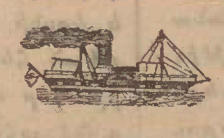

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1888 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21 ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսփորէն ելնող շոգենաւներ

2 — Վանիք. Չէնկել. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
2 — Պէյգ. Բաշապ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկել. Պէյ. Գուզ.
2 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 — Ենիմ. Մէզ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
2 45 Ր. Ա. Գավագ Մէզպ. Պէօյտ. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
3 15 Գանտ. Արնվ. Չէնկել. Պէյլէրպ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
3 15 Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
4 45 Ենիմ. Մէզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
5 — Պէյգօզ. Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
6 — Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիքթաշ
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 — Ենիմ. Մէզարպ, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշապ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
8 30 Ա. Գավ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Ենիք. Սթէնիա Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
9 — Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ. Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
10 — Մէզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւներ

3 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյք. Մէզպ. Ենիմ.
3 15 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշապ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
3 30 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզպ. Ենիմ.
5 — Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ.
6 — Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյգ. Թարպ. Պէօյ. Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավագ
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտլ. Ա. և Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտ.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենէն. Թար. Պէօյ Մէզ.
9 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլպ. Չէնկ. Արնվ. Պէպէք
10 5 Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշապ. Պէյգ. Թար. Մէզ. Ր. և Ա. Գավագ
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշապ. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանք.
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք